

ערכים מסביב לשעון

הקדמות

הקדמת הר' ד"ר אברהם ליפשיץ, ראש מינהל החינוך הדתי

למנהיגי החינוך היקרים
ברכות וה' עמכם.

שתי תפיסות חינוכיות צריכות להנחות אותנו בעבודתו החינוכית לקראת חופשת הקיץ ובמהלכה: מחד זמן החופשה משול ל"נייר לקמוס" של העשייה החינוכית בה עסקנו בזמן הלימודים. ההשקעה הלימודית והרגשית שאותה ניסינו לקיים עם תלמידינו, מגיעה לידי מבחן דווקא כאשר התלמיד הוא בבחינת "הולך" מבית המדרש. מתפקידנו להיות בקשר עם תלמידינו שיצאו לחופשה דווקא משום שהם עלולים להיות במצב של נפילה, או משום שהם מתקשים בקיום מצוות בזמן החופשה. מפגש כיתתי, שיחת טלפון שבועית להורי התלמיד ולתלמיד עצמו, מייל לפני שבת המקשר למאמר מתאים ועוד ועוד, כל אלה בוודאי יסייעו לתלמיד לזכור את "בית המדרש" שממנו הוא בא, ודמות דיוקנו של הרב או המורה תעלה לפניו.

מאיך תקופת החופשה מציבה אתגר גבוה עבורנו ועבור תלמידינו בבחינת "כל זמן מאיר בתכונתו", והיא מזמנת ערכים מיוחדים והארה מיוחדת. בתום שנת הלימודים השאלה החשובה איננה יכולתו של הנער להתמודד עם עולם הפיתויים, הסתמיות והבטלה, אלא יותר מכך. זמן החופשה נותן הזדמנות לפיתוח אישיות עצמאית של התלמיד ולחיזוק וגילוי הבחירות האישיות שלו. זמן החופשה הוא הזמן המיוחד לגילוי עוצמתו של התלמיד ורצונו לקיים את חיי התורה מתוך בחירה. לוח הקיץ הבית ספרי והארצי עשוי לסייע בידי התלמיד לבחור נכון יותר את בחירותיו ולעלות עוד קומה.

ועוד עניין...

אומרים חז"ל: "כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו" (רש"י, במדבר, ג' א') – תלמידינו הם בנינו!

מוסד חינוכי הוא לא רק בית חינוך! מוסד חינוכי הוא משפחה של ממש. וכמו במשפחה יש דאגה הדדית, אהבה הדדית ורצון פנימי עז לקשר עם כל אחד מבני המשפחה – קשר עם התלמיד בזמן הלימודים, קשר בזמן החופשה, וקשר שנים רבות לאחר שסיים התלמיד את חוק לימודיו. "כי משפחה לא עוזבים".

אנו זוכים השנה לפריצת דרך בתפיסת עולם זו – "בית הספר של החופש הגדול". משרד החינוך מוביל תהליך שבבסיסה אותה אמירה! "בית חינוך כמשפחה".

אשרינו שאנו זוכים.

המשך הצלחה בעבודת הקודש ותודה לכולם,

אברהם.

הקדמת צוות הכתיבה של "מפתח הל"ב מתוך אמונה"

כשם שהורים מלמדים את ילדיהם על "אור ירוק" ו"אור אדום" של מטה, עליהם גם כן ללמד אותם על ה"אור ירוק" וה"אור האדום" של מעלה (קדושת הילדים/הרב קרליבך).

צוותי חינוך, רכזים ומדריכים של בתי הספר של החופש הגדול

זו השנה הראשונה בה מתקיימת מסגרת רשמית של הפעלה לילדי כיתות א' ב' בחלקו הראשון של החופש.

הנושא המלווה שנבחר למסגרת זו הוא **המשפחה**.

אנו בחמ"ד בחרנו להתמקד בנושא **כיבוד הורים**. בשיח על כיבוד הורים נתייחס למקור המצווה, לויתור, לדגש על מעשים ולא רק על דיבורים, לחסד, להכרת הטוב.

לקראת שבת – בקובץ הפעלות לפרשות השבוע המתאימות לתאריכי הפעילות, תוכן והתייחסות לימי בין המצרים.

מכיוון שמדובר בהפעלה של החופש הגדול, לא הכנו מערכי שיעור כמו במהלך השנה, אלא **שיח חברתי ערכי רגשי על התוכן כמו בכל שיעור, המלווה תמיד בהפעלה, יצירה, ושיח המתאים לאופי הפעילות.**

כדי להיערך נכון, חשוב לקרוא את הצעת ההפעלה ולהכין מראש את 'ההכנות הנדרשות'.

הדגש בהפעלות הוא על **יצירת כלים מעשיים לילד ולמשפחה כדי שיוכלו ליישם את הערכים בבית**.

אנחנו בבחינת מאירים ומעוררים!

נתפלל שנזכה לטעת בילדינו את ההרגשה ש"הדבר הכי נעלה הוא כשהורה אומר לילד שלו "דע שאני לא מסוגל בלעדיך. דע לך שהעולם כולו לא מסוגל בלעדיך. דע שהקדוש ברוך הוא לא מסוגל בלעדיך" (הרב קרליבך/קדושת הילדים)

אנו מאחלים לכם לימוד פורה, מהנה ומשמעותי.

תודה לחגית לזר ולרות הופמן על מילה טובה, עצה והכוונה לאורך כל הדרך.

מירב מגני ומוריה שטרן

צוות כתיבה "מפתח הל"ב מתוך אמונה"

תוכן העניינים

טבלה מארגנת

עמוד	שיטות	מטרות	שם הפעלה
7	כתב סתרים, כרטיסיות עבודה, פתקי "כיבוד הורים"	התלמידים ילמדו את המקורות של מצוות כיבוד הורים ויכירו את פרטי המצווה.	הפעלה 1 - כיבוד הורים - הקדמה ומקורות
17	משחק של איסוף כמה שיותר טובות שההורים שלנו עושים למעננו	התלמידים ילמדו להתבונן על כל הטוב שההורים מרעיפים עליהם. התלמידים יפתחו את מידת הכרת הטוב כלפי ההורים וכלפי הקב"ה.	הפעלה 2 - כיבוד הורים - הכרת הטוב
22	משחק "השגחה פרטית" הממחיש את העובדה שה' משגיח עלינו גם כשאננו מודעים לכך	התלמידים יידעו את המסופר בפרשה. התלמידים ילמדו שהקב"ה משגיח ושומר עלינו בכל עת.	הפעלה 3 - לקראת שבת פרשת בלק - ה' משגיח עלינו בכל רגע ורגע
26	שאלון "בחן את עצמך", טבלה עם מצבים של כיבוד הורים - תמונות והשלמת מילים	התלמידים יחדדו אצלם את הקושי ואת הפער בין דיבורים למעשים. התלמידים יבחנו את עצמם מול מראת ההתנהגות האישית שלהם ויתרגלו מצבים בכיבוד הורים.	הפעלה 4 - דיבורים מול מעשים
34	דמיון מודרך, פעילות בזוגות	התלמידים ילמדו כי לכל אחד יש מרחב אישי משלו, והמרחב האישי משתנה מאדם לאדם. התלמידים ילמדו לכבד את המרחב האישי שלהם ושל זולתם ויבינו מה עושים כשמישהו חוזר למרחב הפרטי שלהם ללא הסכמתם.	הפעלה 5 - הכרת המרחב האישי
37	משחק "סולמות וחבלים", הכנת מגנטים	התלמידים ילמדו על מידת החסד של רבקה אמנו. התלמידים ישאפו להרבות במעשי חסד בבית ובכיתה.	הפעלה 6 - חסד במשפחה - חסד מכל הלב, לתת יותר ממה שמבקשים מאתנו

עמוד	שיטות	מטרות	שם הפעלה
44	חידה, סרטון, כתיבת מכתב, דפי צביעה	התלמידים ילמדו על הוויתור המופלא שוויתרה רחל למען אחותה לאה, ישאפו לוותר ויפתחו אכפתיות כלפי הזולת, גם אם אותו "זולת" הוא אחות שלהם...	הפעלה 7 - ויתור בין אחים - הייתכן?
51	משחק "חבילה עוברת", הכנת יצירה - פרחי מעשים טובים	התלמידים ילמדו על חטא עם-ישראל. הם ילמדו שגם אם עם ישראל חוטא ונענש הקב"ה לא מפסיק את אהבתו. אנו נשאים בניו של ה'. התלמידים יבינו שעשיית מעשים טובים תסייע להם לסור מרע.	הפעלה 8 - לקראת שבת לפרשת פנחס - אהבה שלא נגמרת
56	משחק "ים-יבשה" עם מקרים הקשורים לכיבוד הורים, הכנת שלט לדלת לחדר של אבא ואימא	התלמידים ילמדו על "גזל שינה" בכלל ועל חומרת האיסור בפרט שמדובר בהורים. התלמידים יידעו להבחין בין המקרים שבהם אין להעיר את ההורים לבין המקרים שמצווה להעירם.	הפעלה 9 - כיבוד הורים - גזל שינה
60	דיון על כוחן של מילים ואימון בשימוש במילים טובות	התלמידים יידעו את כוחן של המילים וירצו להשתמש בכוח זה כדי להיטיב.	הפעלה 10 - כוחן של מילים - תקשורת במשפחה
62	סיפור ודיון בעקבותיו, כתיבה יוצרת	התלמידים ילמדו על אהבת חינם וירצו להרבות בה - גם במסגרת הבית והמשפחה. התלמידים יידעו כי בזכות אהבת חינם ייבנה בית המקדש ויקשרו בין נושא המשפחה לבין תקופת ימי "בין המיצרים" בהם אנו נמצאים.	הפעלה 11 - המקדש ייבנה באהבה
67	כרטיסיות עם מצבים בהם זקוקים לעזרה ודיון בעקבות שיתוף של התלמידים בנושא	התלמידים ילמדו כי זו אינה בושה לקבל עזרה. התלמידים יפתחו תשומת לב לזולת הזקוק לעזרה וימהרו להגיש אותה.	הפעלה 12 - לבקש עזרה... להגיש עזרה לחבר
69	ניתוח מצבים מתוך תמונה והצגת מציאויות שונות בבית ובמשפחה	התלמידים יכירו את הסיפור בפרשה העוסק בבקשת שניים וחצי השבטים. התלמידים ילמדו על חשיבותה של ערבות הדדית, על כך שכל ישראל אחים ויפנימו את חשיבות הערבות ההדדית בתוך המשפחה.	הפעלה 13 - לקראת שבת לפרשת מטות - ערבות הדדית

עמוד	שיטות	מטרות	שם הפעלה
74	בעקבות השיר "כובע קסמים" – הכנת כובע, חלימת חלומות והכוונה לחלום העיקרי – בניין מקדש	התלמידים יתעוררו ויקוו לבניין המקדש.	הפעלה 14 – חלום של עם
78	דף משימה	התלמידים ילמדו את הערך הרב והרווח הנקי שיש בקשר הבין-דורי. התלמידים יבינו כי התורה נמסרה מדור לדור וגם להם תפקיד חשוב בהעברת המסורת הלאה.	הפעלה 15 – סבים וסבתות

הפעלות

הפעלה 1 - כיבוד הורים - הקדמה ומקורות

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

הדיבר החמישי בעשרת הדיברות אומר: "כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ, וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יְמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (שמות פרק כ' פסוק י"ב). חז"ל האריכו הרבה בחשיבות מצוות כיבוד הורים ובפרטי הלכותיה. פירוט זה מראה לנו עד כמה המצווה חשובה ומרכזית. הציווי לא נאמר בכללי אלא במפורט, כיאה למשהו משמעותי ומרכזי.

הרב חיים דוד הלוי שעל דמותו למדנו השנה, מסכם את ההלכות בספרו "קיצור שולחן ערוך" בפרק קמ"ג: "לא יַעֲמֵד בְּמִקְוֹמוֹ הַמִּיחָס לֹא לַעֲמֵד שָׁם... אוּ מִקּוֹם הַמִּיחָד לֹא לְהִתְפַּלֵּל, וְלֹא יֵשֵׁב בְּמִקְוֹם הַמִּיחָד לֹא לְהִסָּב בְּבֵיתוֹ, וְלֹא יִסְתַּר אֶת דְּבָרָיו, וְלֹא יִכְרִיעַ אֶת דְּבָרָיו בְּפָנָיו... לֹא יִכְלִים אוֹתָם וְלֹא יַצְעֵר בְּפָנֵיהֶם וְלֹא יִכְעַס כְּנֹגֵדָם, אֲלֵא יִשְׁתַּחֲוֶה וְיִירָא מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂעֻזָּה בְּכָף... מֵאֲכִילוֹ וּמִשְׁקָהוּ, מִלְּבִישׁ וּמִכֶּסֶה, מִכְּנִיס וּמוֹצִיא. וְיִתְנַנֵּנוּ לֹא בְּסֵבֶר פָּנִים יְפוֹת... הֵיוּ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ יְשִׁנִּים... אֲסוּר לְהַקְיִצֵם מִשְׁנֹנָתָם... וּמִצְוָה לְהַקְיִצוֹ לְלַכֵּת לְבֵית-הַכְּנֻסֶת אוֹ לְשֹׂאֵר דְּבַר מִצְוָה, מִפְּנֵי שְׂכָלָם חִיבִים בְּכִבּוּד הַמִּקְוֹם בְּרוּךְ הוּא... חִיב לַעֲמֵד בְּפָנָיו אָבִיו וּבְפָנָיו אִמּוֹ... מִי שֶׁהוּא רוֹצֵה בְּאִמַּת לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, שְׂעֻזָּה הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל לְאָבוֹת, שְׂאוּמְרִים הַבְּרִיּוֹת, אֲשֶׁרֵי לְאָב וְאִם שֶׁגִּדְלוּ בֶן כָּזֶה".

הפעלה:

ביחידה זו נבין מדוע נאמרו הלכות כה רבות למצוות כיבוד הורים, נלמד את מקורות המצווה ואת פרטיה ולבסוף נקבל על עצמנו קבלה טובה הקשורה למצווה זו.

מטרות:

- ★ התלמידים ילמדו את מקורות מצוות כיבוד הורים ויכירו את פרטי המצווה.

ההכנות הנדרשות:

- ★ יש לצלם את כתב הסתרים (נספח 1) כמספר הקבוצות.
- ★ יש לצלם את הסיפור (נספח 2) כמספר הקבוצות.
- ★ יש לצלם את הכרטיסיות (נספח 3) כמספר הקבוצות ולגזור כל כרטיסייה בנפרד (סך הכול 10 זוגות). מומלץ לשים כל ערכה בשקית או עם סיכת משרד כדי לשמור על שלמות הערכות.
- ★ יש לצלם את פתק "כיבוד ההורים שלי" (נספח 4) כמספר תלמידי הכיתה.

פתיחה: הדיבר החמישי

- ★ נאמר לתלמידים: בשלושת השבועות הקרובים נעסוק בנושא המשפחה. בעשרת הדיברות יש דיבר אחד המתייחס למשפחה. מהו?
- ★ נשמע תשובות ונכריז: זהו הדיבר החמישי – כבד את אביך ואת אימך.
- ★ נשאל: מה כל-כך חשוב בדיבר זה?
- ★ נשמע את דעות התלמידים ונסביר כי היום נלמד את הפרטים של הדיבר החשוב הזה. מה זה בעצם לכבד הורים? איך עושים את זה?

גוף השיעור: פרטי המצווה

- ★ נתחלק לקבוצות של חמישה תלמידים.
- ★ נחלק לכל קבוצה כתב סתרים עם המקורות למצוות כיבוד הורים (נספח 1).

למנחה: פיענוח כתב הסתרים

- המקור הראשון – "כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ, וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (שמות פרק כ' פסוק י"ב).
- המקור השני – "אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֶת שְׁבֹתַתִּי תִשְׁמְרוּ, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא פרק י"ט פסוק ג').
- ★ נקצה זמן לפענוח כתב הסתרים, ולאחר מכן נבקש משתי קבוצות להקריא את פתרון המקורות – כל קבוצה מקור אחר.
 - ★ נספר לתלמידים את הסיפור: לקראת יום-הולדת

לקראת יום הולדת

"זה ממש מתקרב..." הרהרתי בהתרגשות. יום הולדת 7 שלי הלך והתקרב. נותרו עוד שלושה ימים לחגיגה ואני, משפחתי וחברותיי היינו בעיצומן של ההכנות. אתמול כבר חילקתי הזמנות, היום כבר החלטתי מה אלבש (ואפילו קניתי סרט חדש לשיער לכבוד המאורע). כבר חשבתי איזה מתנות אבקש וממי (זה היה ממש קשה). כבר הכנו את המשחקים וקנינו בלונים. כבר החלטנו איזו עוגה תהיה עם איזה קרם ואפילו חשבנו איזה נרות, איך נסדר את הכיסאות, איזו מוזיקה תישמע ברקע ומה יהיה לוח הזמנים של יום-ההולדת. ואני כבר ממש מתרגשת! אתם מוזמנים גם לבוא. יהיה שמח!!!

- ★ נאמר לתלמידים: כעת נחלק לכל קבוצה עותק מהסיפור. עליכם לקרוא את הסיפור לבד ולכתוב למטה את כל הפרטים להם הילדה דואגת לקראת יום הולדתה.
- ★ נחלק את הסיפור (נספח 2) ונקצה זמן לעבודה.

★ נדון עם התלמידים על הסיפור – הילדה מתכוננת לקראת יום הולדתה. בסיפור בולטת העובדה שהילדה חושבת על המון פרטים ולהם היא דואגת כדי שהמסיבה תהיה מוצלחת.

★ נחזור על הפרטים:

★ לבוש	★ קרם
★ מתנות	★ נרות
★ משחקים	★ כיסאות
★ בלונים	★ מוזיקה
★ עוגה	★ לוח זמנים
★ הזמנות	

★ נשאל: למה לפי דעתכם הילדה דואגת לכל-כך הרבה פרטים?

★ נשמע תשובות ונסביר: הילדה דואגת לפרטים כי זה חשוב לה. היא מתרגשת לקראת יום ההולדת, משקיעה בו ומתכננת אותו במדויק. כשמשהו חשוב לנו, אנחנו פורטים אותו לפרטים. היא לא אמרה: יש לי יום-הולדת, תבואו וזהו. היא ירבה, תכננה, הלכה, קנתה, הזמינה וחשבה... כי זה חשוב לה!

★ נשאל: ואיך כל זה קשור לכיבוד הורים???

★ נשמע תשובות.

★ נסביר כי גם למצוות כיבוד הורים יש פרטים. הקב"ה לא ציווה אותנו: "תכבדו". הוא גם הסביר לנו איך לכבד, מה זה כולל, מה הפרטים של המצווה הזו.

★ נאמר לתלמידים כי עתה נלמד גם אנחנו את פרטי המצווה.

★ נחלק לכל קבוצה כרטיסיות (נספח 3). נבקש להתאים בין הציווי לבין התמונה שלו.

אפשרות ב':

★ נדביק את כל הכרטיסים מעורבבים הפוכים על הלוח.

★ נמספר כל כרטיס במספרים מ - 1 עד 20 ונשחק את משחק הזיכרון על הלוח: צריך להתאים בין הלכה לתמונה. התלמידים יוכלו להשתמש במספרים כדי לבקש את מספר הכרטיס שהמורה יהפוך.

★ נקצה זמן לעבודה ולאחר מכן נעבור בזריזות על ההתאמה.

סיכום: כיבוד ההורים שלי

★ נסכם: למצוות כיבוד הורים יש פרטים רבים. המצווה חשובה ויקרה לה', לכן הוא הנחה אותנו במדויק כיצד לקיים אותה. ה' לא הסתפק בהנחיה כללית, אלא פירט למען נוכל לדייק ולהקפיד.

★ נבקש מכל תלמיד לחשוב על עצמו על פרט שהוא יכול להשתפר בו במצוות כיבוד הורים.

- ✪ נחלק לכל תלמיד פתק "כיבוד ההורים שלי" ונבקש לכתוב בפתק את הקבלה הטובה שקיבל על עצמו.
- ✪ נאפשר למי שמעוניין לשתף במה שכתב.

נספח 1 – כתב הסתרים

ל	כ	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
▼	📦	📞	↓	🕯️	❄️	🍃	📎	✉️	✦	🍃	
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ		
©	☆	❄️	🕯️	👉	🍃	☆	👉	✦	▼		

נספח 2 - לקראת יום ההולדת

לקראת יום הולדת

"זה ממש מתקרב..." הרהרתי בהתרגשות. יום הולדת 7 שלי הלך והתקרב. נותרו עוד שלושה ימים לחגיגה ואני, משפחתי וחברותיי היינו בעיצומן של ההכנות. אתמול כבר חילקתי הזמנות, היום כבר החלטתי מה אלבש (ואפילו קניתי סרט חדש לשיער לכבוד המאורע). כבר חשבתי איזה מתנות אבקש וממי (זה היה ממש קשה). כבר הכנו את המשחקים וקנינו בלונים. כבר החלטנו איזו עוגה תהיה עם איזה קרם ואפילו חשבנו איזה נרות, איך נסדר את הכיסאות, איזו מוזיקה תישמע ברקע ומה יהיה לוח הזמנים של יום ההולדת. ואני כבר ממש מתרגשת! אתם מוזמנים גם לבוא. יהיה שמח!!!

לאיזה פרטים הילדה דואגת לקראת יום הולדתה?

_____ .6	_____ .1
_____ .7	_____ .2
_____ .8	_____ .3
_____ .9	_____ .4
_____ .10	_____ .5

לקראת יום הולדת

"זה ממש מתקרב..." הרהרתי בהתרגשות. יום הולדת 7 שלי הלך והתקרב. נותרו עוד שלושה ימים לחגיגה ואני, משפחתי וחברותיי היינו בעיצומן של ההכנות. אתמול כבר חילקתי הזמנות, היום כבר החלטתי מה אלבש (ואפילו קניתי סרט חדש לשיער לכבוד המאורע). כבר חשבתי איזה מתנות אבקש וממי (זה היה ממש קשה). כבר הכנו את המשחקים וקנינו בלונים. כבר החלטנו איזו עוגה תהיה עם איזה קרם ואפילו חשבנו איזה נרות, איך נסדר את הכיסאות, איזו מוזיקה תישמע ברקע ומה יהיה לוח הזמנים של יום ההולדת. ואני כבר ממש מתרגשת! אתם מוזמנים גם לבוא. יהיה שמח!!!

לאיזה פרטים הילדה דואגת לקראת יום הולדתה?

_____ .6	_____ .1
_____ .7	_____ .2
_____ .8	_____ .3
_____ .9	_____ .4
_____ .10	_____ .5

לֹא יֵשֵׁב בַּמְקוֹם
הַמְיֻזָּד לָךְ

בְּמַאֲכָלֶךָ

בְּמִלְבָּישׁ
וּבְמִכֶּסֶה

וְיִתְּנֶנּוּ לָךְ בְּסֵפֶר
פְּנִיָּם יְפוֹת

מִצְוֹת לְהַעִיר אֶת
אָבִיךָ לְדַבֵּר מִצְוֹת

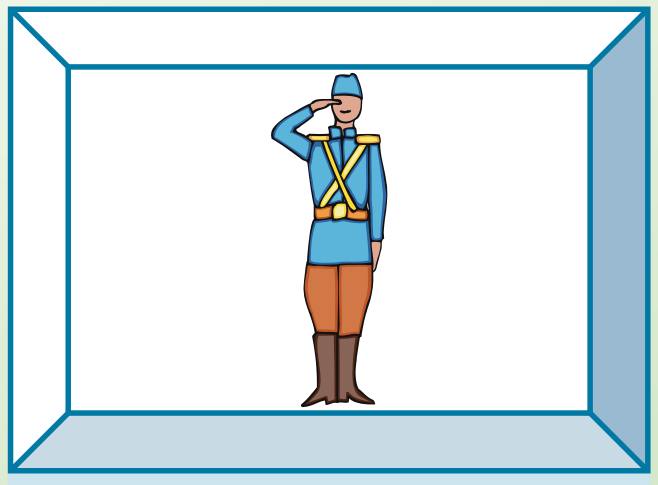
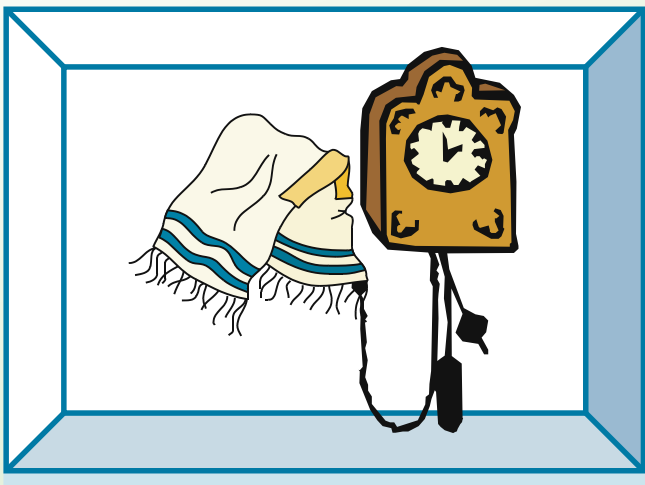
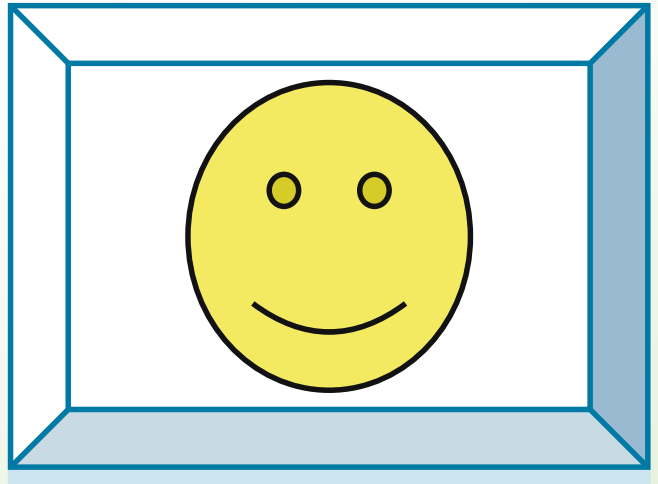
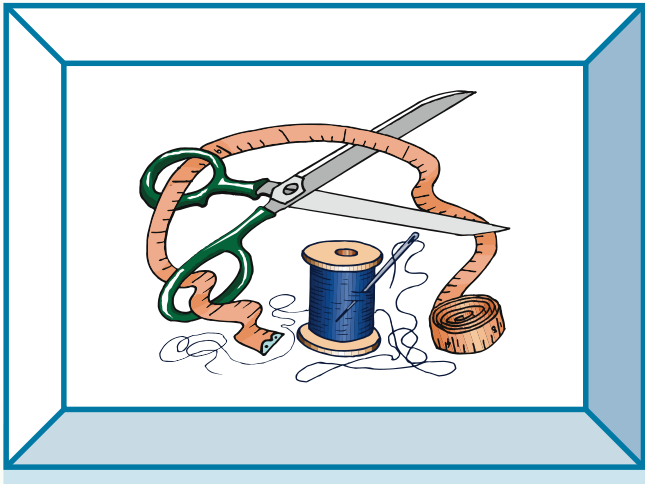
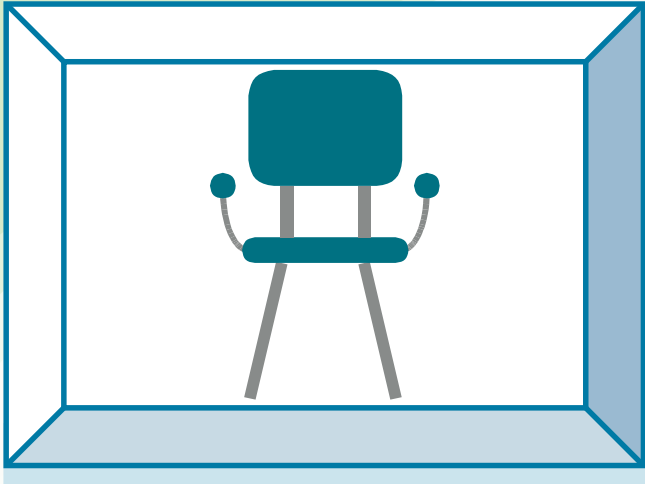
זָזִיב לְעֵמוֹד בְּפָנָי
אָבִיךָ וּבְפָנָי אִמִּיךָ

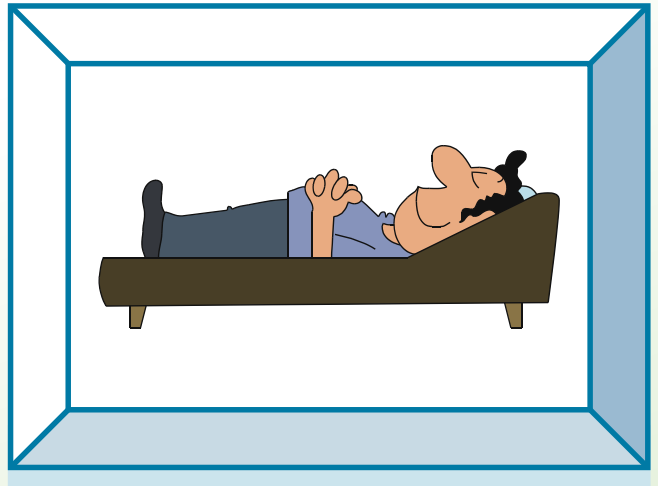
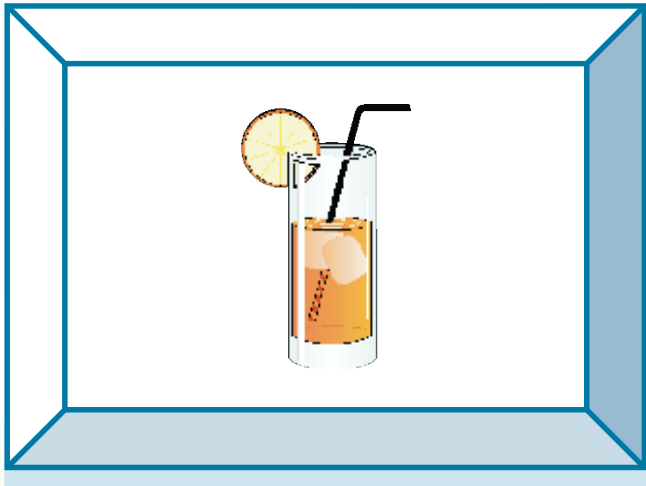
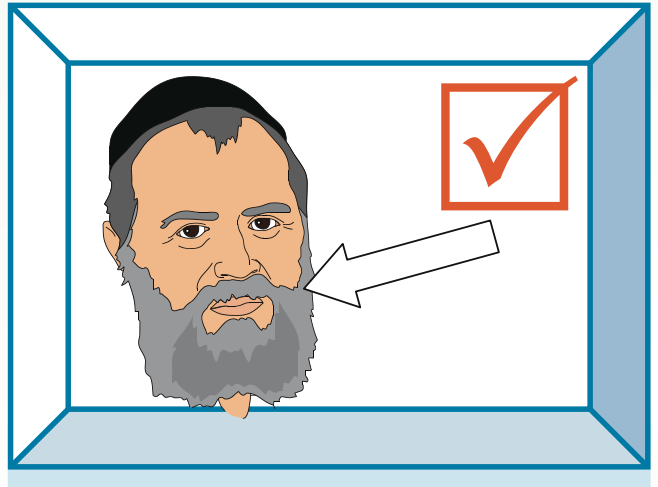
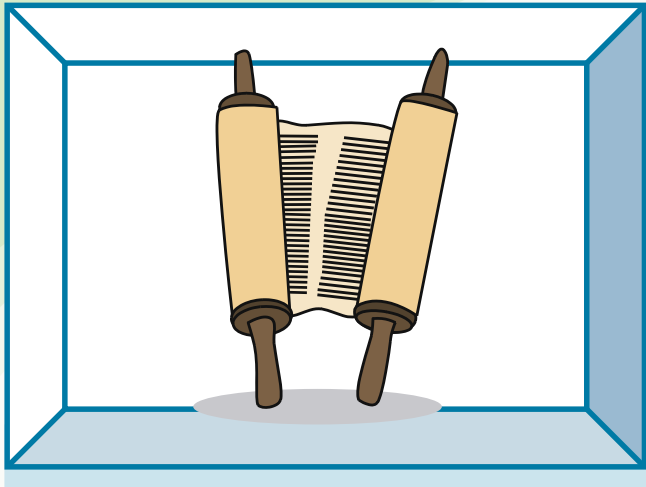
מִי שְׁרוּצָה לְכַבֵּד אֶת
הַזְּרִיז יַעֲסֹק בְּתוֹרָה
וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים

לֹא יִסְתֵּר אֶת
דְּבָרָיו

וּבְמִשְׁקָהוּ

הֵיוּ אָבִיו וְאִמּוֹ יְשָׁנִים ...
אָסוּר לְהַקִּיץ
(לְהַעִיר אוֹתָם)

הפעלה 2 - כיבוד הורים - הכרת הטוב

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

מצוות כיבוד הורים נראית לנו כמצווה מובנת מאליה - הרי אבא ואימא שלנו ילדו אותנו, מגדלים אותנו, דואגים לנו - ברור שנכיר להם טובה ונכבד אותם! למה צריך לצוות על כך? אלא שלפעמים... אנו נוטים לזלזל דווקא בדברים המובנים מאליהם. אנו מתרגלים אליהם ומקבלים אותם כמו שהם. ברור לנו שאבא ואימא דואגים לנו, כמו שחיות דואגות לצאצאים שלהם. אנו לא חושבים שיכול להיות גם אחרת...

אנו צריכים לסגל לעצמנו את מידת הכרת הטוב - לזכור איך אבא ואימא קמו אלינו בלילה כשהיינו תינוקות, איך הם החליפו לנו טיטול... קילחו אותנו... לקחו אותנו לכן שעשועים... קנו לנו צעצועים... בישלו לנו אוכל טעים... ונתנו לנו דברים טובים לכבוד שבת... ומתנות... כל זה לא ברור מאליו והיה יכול להיות גם אחרת!

ומתוך הכרת טוב זו אנו גם לומדים להכיר טוב גם כלפי הקב"ה שהוציא אותנו ממצרים ודאג לכל צרכינו במדבר 40 שנה, שנתן לנו תורה והוריד לנו מן והאכיל אותנו שליו ונתן לנו באר מים והכניס אותנו לארץ-ישראל ועזר לנו לנצח במלחמות ולהקים את מדינת ישראל ועוד יעזור לנו בקרוב לבנות את בית המקדש...

צריך ללמוד להכיר תודה!

המטרות:

- ✪ התלמידים ילמדו להתבונן על כל הטוב שההורים מרעיפים עליהם.
- ✪ התלמידים יפתחו את מידת הכרת הטוב כלפי ההורים וכלפי הקב"ה.

ההכנות הנדרשות:

- ✪ יש להביא כמות גדולה של פתקים ריקים.
- ✪ יש להביא בריסטולים כמספר הקבוצות.

ההפעלה:

סיפור: לא נפסיק לומר תודה

✪ נספר

"את הדרך לביתך אני יודע אפילו בעיניים עצומות", אמר חנן לשי בדרכם מבית הספר. "מתערבים שלא?", ענה שי. "קשור לי את העיניים ותראה בעצמך שאגיע", אמר חנן בקול נעלב. הרעיון מצא חן בעיני שי שהיה ילד שובב במיוחד. הוא קשר בצעיף את עיניו של חנן ואמר: "אני רץ מהר, נראה מתי תגיע".

חנן היה בטוח שזה בכלל לא קשה. הוא מישש את הגדר המובילה אל ביתו של שי והתקדם לאט לאט. לפתע נתקל באבן ומעד. חנן נבהל. המכה שקיבל כאבה לו. הוא מיהר להסיר את הצעיף מעיניו והתבונן על ברכו הכואבת שבצבצה מבעד לחור גדול שנפער במכנסיו. כשהרים את עיניו גילה שהוא נמצא ברחוב לא מוכר. נדמה היה לו שמעולם לא היה כאן קודם.

חנן היה חסר אונים. מה יעשה? אימא לא תדאג לו כי תחשוב שהגיע אל ביתו של שי כפי שסיכמה איתו. ואימא של שי לא תדע היכן למצוא אותו. שי יושב על המדרכה. דמעות גדולות זלגו מעיניו. הברך כאבה לו והוא היה רעב וצמא ובעיקר מפוחד. "מה קרה ילד?" שמע קול מאחוריו. היו אלו איש ואישה שהלכו ברחוב. הם עזרו לחנן לקום והזמינו אותו להיכנס אל ביתם ששכן בקרבת מקום. "תודה רבה", אמר חנן וכבר הפסיק לבכות. האיש חיטא את הברך וחבש אותה והאישה הביאה לחנן זוג מכנסיים חדשים במקום אלו שנקרעו. "ממש תודה", התרגש חנן. להפתעתו הזמין אותו הזוג הנחמד לסעוד עימם. הם נתנו לו לשתות ולאכול וכשסיים עזרו לו לברך ברכת המזון מתוך הסידור. לבסוף הצליחו לאתר את אימו של חנן ולספר לה היכן הוא נמצא. אימו של חנן טלפנה אל אימו של שי והרגיעה אותה שהכול בסדר וגם נתנה לה את הכתובת המדויקת של הזוג. חנן לא ידע כיצד להודות לזוג שכה היטיב עימו. הוא התמלא ברגש של הכרת הטוב. לא היו לא מספיק מילים לספר עד כמה הם עזרו לו. "תודה", הוא מלמל, "אלפי תודות... לעולם לא אשכח כיצד עזרתם לי!"

חושבים יחד

- ★ האם קרה לכם פעם שמישהו טיפל בכם כשנפצעתם? נתן לכם לאכול ולשתות כשהייתם רעבים וצמאים והלביש אתכם בבגדים חדשים? מי עושה לכם את כל הטובות הללו מידי יום?
- ★ האם אתם מרגישים אותו הרגש של הכרת הטוב כלפי ההורים?
- ★ מה עוד עושים למעננו ההורים?
- ★ חשבו: כיצד הכרת הטוב כלפי ההורים מביאה אותנו להרגיש הכרת טוב כלפי הקב"ה?
- ★ נסכם:

ההורים שלנו ילדו וגידלו אותנו. הם דואגים לנו בכל רגע ורגע שנרגיש טוב, שלא יחסר לנו דבר. הם מרעיפים עלינו אהבה ומתפללים לשלומנו. הם מחנכים אותנו לתורה ולמעשים טובים. אם נערוך רשימה של כל הטובות שההורים שלנו עושים למעננו, לא נוכל להפסיק להודות להם. הכרת הטוב כלפי ההורים היא כל כך חשובה, כי היא מלמדת אותנו להכיר טובה כלפי הקב"ה שדואג בכל רגע ורגע לכולנו ואוהב אותנו.

הלכה יומית

”מֵאֲכִילוֹ וּמִשְׁקָהוּ, מִלְבִּישׁ וּמְכַסֶּה, מְכַנֵּס וּמוֹצֵיא. וְיִתְּנֶנּוּ לוֹ בְּסֶבֶר פְּנִים יְפוֹת...” (קיצור שולחן ערוך מקור חיים הלכה קמ”ג)

חושבים יחד

- ★ מה מצווה הבן לעשות להוריו?
- ★ כיצד הלכה זו מבטאת הכרת טוב כלפי ההורים?

משחק – אומרים תודה

המטרה: לאסוף כמה שיותר טובות שההורים שלנו עושים למעננו.

נתחלק לקבוצות.

נחלק לכל קבוצה כמות פתקים ריקים.

המשימה:

1. לכתוב בקצרה (ראה דוגמה) כמה שיותר דוגמאות לאלפי הטובות שאבא ואימא עושים עבורנו.
 2. להדביק על בריסטול את כל הפתקים בסדר כזה שתיווצר המילה תודה.
 3. הקבוצה שיצרה את המילה 'תודה' הגדולה ביותר (עם הכי הרבה פתקים) – מנצחת.
- ★ נצלם את תלמידי הקבוצה יחד עם התוצרים, נדפיס ונשלח במתנה להורים.

דוגמאות לפתקים:

1. שומרים על ניקיונו
2. נותנים לנו אוכל מזין וטעים
3. מלבישים
4. קונים נעליים
5. קונים מתנות
6. נותנים משחקים
7. מכינים הפתעות
8. מסיעים לחוגים
9. מטפלים כשחולים
10. חובשים
11. מלטפים
12. מספרים סיפורים
13. מרגיעים
14. אוהבים
15. מחנכים
16. מענישים כדי שנתחנך
17. מחמיאים
18. מעודדים
19. מלמדים תורה
20. מתפללים עלינו
21. מטיילים איתנו
22. מלמדים לשחות
23. מעניקים דמי כיס
24. מסדרים עבורנו
25. ערים בלילה כשאנו לא נרדמים

העשרה – סיפור על הכרת הטוב

מעשה בעשיר אחד שאימץ ילד רך בשנים יתום מאב ואם. הוא גידל אותו כבן, נתן לו את כל מחסורו ביד רחבה והעניק לו רוב טובה. הנער התרגל למצבו הטוב, ולא ידע להעריך כראוי את גודל הטובה, אף זלזל לפעמים, ודרש דרישות מופרזות... לימים הגיע אל בית העשיר עני המחזר על הפתחים. חס עליו העשיר, הכניסו לביתו, נתן לו ארוחה טובה ומקום ללון. בצאתו – נתן לו סכום כסף, ואף צייד אותו בצידה לדרך. עני זה לא חדל מלהודות לבעל הבית: על כל כפית שאכל – פיו היה מלא ברכות ותשבחות. על כל פעולה, עבור כל טרחה – שבח והודיה. ראתה זאת בעלת הבית וכאבה: מדוע עני זה אשר אכל ולן בביתנו יום אחד בלבד, כה מודה ומשבח, ופיו מלא ברכות ותשבחות, ואילו הנער היתום הזה אשר כה מתאמצים אנו למענו יום ולילה – אינו נוהג כלפינו בכבוד הראוי?

אמר לה בעלה: "אל דאגה, בעוד מספר ימים תראי שיחול מהפרך!" הלך העשיר אצל הנער ואמר לו: "הלוא יודע אתה כי אינך בננו האמיתי. בהיותך ילד רך בשנים חסנו עליך ואספנו אותך אל ביתנו. ואולם עתה אנחנו כבר די מבוגרים, וברוך ה' אנו רואים שאתה מסוגל להסתדר בכוחות עצמך. אנא ארוז חפצך, פנה לדרךך, והתחל לבנות את חיך בכוחות עצמך".

הנער הנדהם לא ידע את נפשו. כהלום רעם, ארז כמה מחפציו, נטל עימו צידה, ויצא לדרך. לא ידע אנה יפנה ולאן ילך, הלך כה וכה, ישב על ספסל, אכל מעט, נרדם. רוח קרה הצליפה בו בלילה והוא ניעור בפחד ובדאגה. כך הסתובב יום יומיים ושלושה וליבו מלא צער ודאגה.

או אז בא אליו העשיר ואמר לו: "בני היקר, הואה אני כי קשה עליך להסתדר לבד, ולכן החלטתי להחזירך אל ביתי..." שמח הנער שמחה גדולה, חזר לבית העשיר, ופיו לא חדל מלשבח ולהלל את מיטיביו. על כל כפית שאכל – פיו היה מלא ברכות ותשבחות. על כל פעולה, עבור כל טרחה – שבח והודיה! ואשת העשיר נדהמת. הכיצד חל המהפרך?! לאן הלך בימים אלו?! אולי נשלח לקורס מזורז בפיתוח מידת הכרת הטוב?

הפעלה 3 - לקראת שבת פרשת בלק -

ה' משגיח עלינו בכל רגע ורגע

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

בלק מלך מואב חושש מפני בני ישראל. הוא שמע כיצד הם ניצחו את מלכי האמורי החזקים ופחד גדול מילא אותו, לכן הוא מזמין אליו את בלעם בן בעור נביא הגויים כדי שיקלל את עם ישראל. הוא מבטיח לו כסף רב וכבוד גדול, אולם התכנית לא יוצאת לפועל. הקב"ה מגן ושומר על עם ישראל. שלוש פעמים מתכוון בלעם לקלל והקב"ה שם ברכות בפיו. הסיפור המופלא הזה מתרחש מאחורי הקלעים, ועם ישראל כלל אינו מודע בשעת מעשה להשגחת ה' הסובבת אותו.

בהפעלה זו נספר בקצרה את עיקרי הדברים המסופרים בפרשה ונתבונן בהשגחת ה' הסובבת אותנו בכל רגע ורגע.

המטרות:

- ✪ התלמידים יידעו את המסופר בפרשה.
- ✪ התלמידים ילמדו שהקב"ה משגיח ושומר עלינו בכל עת.

ההכנות הנדרשות:

- ✪ יש להביא בריסטולים להכנת כרזות.
- ✪ יש להביא מטפחת לקשירת העיניים לשלב המשחק.

ההפעלה:

סיפור - משימת השגחה סודית

- ✪ נספר:

"אני לבד, אני בעצמי", יבב ישראל אחי הקטן. כזה הוא ישראל - כל כך חמוד וקטן וכל כך עקשן. הבוקר אימא מיהרה למרפאה עם אחותי לילך וביקשה ממני לארגן את ישראל ולקחת אותו לפעוטון. ישראל בכה והתעקש כל הזמן. הוא לא הסכים שאעזור לו להתלבש אפילו כשלבש את החולצה הפוך. הוא ביקש לאכול את ארוחת הבוקר בעצמו ולא היה אכפת לו שהדייסה הדביקה נשפכה על מכנסיו. לבסוף אחרי מאמצים גדולים היינו מוכנים לצאת לדרך, אבל אז אמר ישראל: "רוצה ללכת לבד, אני גדול". "נו, באמת!" אמרתי. "ומה יקרה כשתגיע לכביש? ומה יקרה אם הכלב של משפחת איינשטיין ינבח

כשתעבור על ידו? "ישראל לא השתכנע. הוא היה נחוש בדעתו לצעוד לבד. הוא לקח את תיק האוכל והחל צועד בבטחה ברחוב המלא בסכנות עבור ילד בן שלוש. ידעתי שלא אוכל לתת לו ללכת לבדו, אך הייתי עייף מכל הבכיות והוויכוחים. אז עלה במוחי רעיון. חבשתי על ראשי כובע קסקט של אפי, אחי הגדול, והרכבתי על עיניי את משקפי השמש שלו. כך ישראל יתקשה לזהות אותי, חשבתי והלכתי בעקבותיו. למזלי ישראל לא הגיע רחוק. הלכתי אחריו בשקט בלי שיבחין בי. כשהתקרבו לכביש, הסתכלתי מרחוק שאין מכוניות. מובן שהייתי מזנק אליו אם הכביש לא היה פנוי. לפתע הבחנתי בכלב של משפחת איינשטיין מתקרב לעברנו. "שוב הוא הצליח לברוח", הרהרתי ומיהרתי להרחיקו כדי שישראל לא ייבהל. ישראל אפילו לא שם לב למתרחש. הוא הלך בנחת בלי לדעת שרק בזכותי הוא לא נפגע. לבסוף הגענו לפעוטון. ישראל נכנס בשמחה וקרא: "הגעתי לבד, אני גדול!" ואילו אני נשמתי לרווחה וחזרתי הביתה. אימא התבוננה בכובע הקסקט ובמשקפי השמש ופרצה בצחוק. היא לא ידעה שביצעתי משימת השגחה סודית.

חושבים יחד

- ★ מה אהבתם בסיפור?
- ★ ספרו על אחים קטנים: האם הם דומים בהתנהגותם לישראל?
- ★ האם ישראל ידע שאחיו השגיח עליו? האם הוא היה מודע לכך שהיו סכנות בדרך?
- ★ תארו מה היה עלול לקרות אם ישראל היה הולך לפעוטון ללא השגחה.
- ★ הסיפור שקרה לישראל הוא גם משל לעם ישראל. נלמד על הפרשה ובין מהו הנמשל.
- ★ נספר בקצרה את תוכנה של הפרשה (ראה נספח).
- ★ האם עם ישראל ידעו שהקב"ה הצילם מקללותיו של בלעם הרשע?
- ★ תארו מה היה עלול לקרות אם הקב"ה לא היה משגיח על עם ישראל.
- ★ האם הרגשתם פעם את השגחת ה' ספרו.
- ★ האם אתם מכירים סיפורים נוספים מהתורה או מהעבר/הווה של עם ישראל שבהם ראינו את השגחת ה' (אפשר לספר על ניצחון מלחמת ששת הימים).
- ★ נסכם: אנו צריכים לזכור שהקב"ה משגיח עלינו בכל רגע ורגע. לפעמים אנחנו כמו ישראל הקטן צועדים בבטחה ולא מבינים כמה סכנות היו בדרכנו אלמלא השגחת ה'. איננו רואים את הסכנות כמו שעם ישראל בפרשה ישב לבטח ולא ידע כלום ממה שקרה. לפעמים אנו זוכים לראות ולהרגיש את השגחת ה'. הקב"ה שומר על עם ישראל מכל רע.

משחקים בהשגחה פרטית

המשתתפים: תלמיד 'משגיח' תלמיד 'מושגח' וארבעה תלמידים 'סדרנים שבדרך'.

נבחר את המשתתפים (בכל פעם נזמין משתתפים חדשים).

המושגח לא יודע דבר מכל הסכנות, ולכן נקשור את עיניו.

מבצע המשימה: המושגח

'המשגיח' יילך אחרי 'המושגח' ויעזור לו במשימה.

ה'סדרנים' יארגנו את מסלולי 'הסכנות שבדרך'.

הצעות למסלולי 'הסכנות שבדרך'

1. מבוך ילקוטים – נסדר את הילקוטים, והמושגח יעבור ביניהם בלי להיתקל.

2. מבוך כיסאות – כנ"ל

3. זחילה מתחת לשולחנות מחוברים (כמו מנהרה)

יצירה – נכין כרזות על ביטחון ועל השגחה ונתלה אותן בכיתה או ברחבת בית הספר.

החומרים: רצועות בריסטול, צבעים/טושים

נתחלק לקבוצות. כל קבוצה תקבל משפט/פסוק לכרזה. נסביר בקצרה את משמעות המשפטים/הפסוקים.

כל קבוצה תכין כרזה מהמשפט שקיבלה.

הצעות לפסוקים / משפטים:

★ ישראל בטח בה' עזרם ומגנם הוא

★ בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם

★ ה' אלוקינו ה' אחד – אל תירא אתה לא לבד

★ עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל

★ מי שמאמין לא מפחד

★ הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל

נספח - מה בפרשה

מואב ומדיין מגייסים את בלעם

בלק בן צפור מלך מואב עוקב בחרדה אחר מסע הכיבוש והניצחונות של עם ישראל בדרכו לארץ. הוא חושש שעתה יגיע תורו, לכן הוא חובר לשכנתו השנואה מדיין במאבק נגד בני ישראל. שתי המדינות משגרות שליחים נכבדים אל בלעם, הנביא והמכשף הרשע, כדי שיבוא לקלל את בני ישראל וכך להביס אותם. בלעם מבקש מהמשלחת להמתין עד הבוקר כדי שיוכל לקבל את הסכמת הקב"ה לשליחות. בלילה נגלה אלוקים אל בלעם וציווה עליו "לא תלך עמם, לא תאור (= תקלל) את העם כי ברוך הוא". בבוקר מודיע בלעם למשלחת כי על פי ציווי ה' אינו יכול ללכת עמם. בלק המלך לא מתייאש. הוא מוסיף ושולח משלחת נכבדה מהראשונה. בלעם מסביר לנכבדי מדיין כי בעד כל-הון-שבעולם לא יוכל לעבור על דבר ה'. בכל זאת הוא מציע להם להמתין לבוקר. באותו לילה אומר אלוקים לבלעם: "לך אתם ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תדבר".

בלעם והאתון המדברת

בלעם יוצא לדרך רכוב על אתונו. התלהבותו של בלעם לקלל את עם ישראל מכעיסה את ה'. הוא מציב בדרך מלאך ובידו חרב שלופה. האתון המבוהלת נוטה מן הדרך אל השדה, ובלעם שאינו רואה את המלאך הרוחני - מכה את אתונו להחזירה לדרך. המלאך שב ומתייצב במשעול הכרמים, אך שם אין לאתון מקום לסטות. היא נלחצת לקיר מפחד המלאך, ובתוך כך לוחצת את רגלו של בלעם. בלעם מוסיף להכותה. שוב מתייצב המלאך, והפעם במקום צר כל-כך שאינו מאפשר מעבר. האתון רובצת על מקומה, ובלעם מכה אותה בכעס רב. ואז מתחולל הפלא: ה' פותח את פי האתון, והיא מטיפה לבלעם על שהוא מכה אותה למרות נאמנותה רבת השנים. אז גם נגלה המלאך אל בלעם ומוכיח אותו. הוא אומר לו כי האתון הצילה אותו ממוות, ועתה עליו להישמר ולדעת כי שליחותו תתבצע רק על-פי הנחיות ה'.

בא לקלל ונמצא מברך

התקווה הגדולה שתלה בבלעם, הפכה מהר מאוד לאכזבה וכעס. כשהגיע בלעם למואב, הבהיר שוב לבלק שהוא אינו עומד ברשות עצמו. הוא יוכל לעשות רק את אשר יצווה אותו האלוקים. בלעם פוקד על בלק להכין לו שבעה מזבחות עליהם יקריב קורבנות בתקווה שכך ירצה את האלוקים ותשרה עליו הרוח. אולם כל התחבולות לא הועילו. משפתח בלעם את פיו, נמצא מברך ומהלל את עם ישראל. בלק מציע לו לנסות שוב ולוקח את בלעם לעמדת תצפית אחרת על עם ישראל החונה בגבולו. גם הפעם לא מועילות התחבולות, והבא לקלל נמצא מברך. לאחר ניסיון נוסף, שלישי, מגרש בלק הזעם את בלעם מעל פניו ושולח אותו חזרה לביתו (מתוך אתר [פרשת שבוע](#)).

הפעלה 4 - דיבורים מול מעשים

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

פעמים רבות אנו מבינים ויודעים כיצד צריך להתנהג, אך בפועל קשה לנו להתנהג כך. אנו מבינים שצריך להתנהג בסבלנות, אבל כשמעצבנים אותנו קשה לנו לשלוט על עצמנו ולדבר בסבלנות כפי שהיינו רוצים. אנחנו מבינים שכשאבא או אימא מבקשים עזרה - עלינו לעזור להם, אך בפועל כשאנחנו באמצע משחק מחשב מותח - קשה לנו להפסיק. וכן הלאה.

בבית המקדש אליו אנחנו שואפים לחזור במהרה, היו הרבה דיבורים אבל גם הרבה מעשים. אם ניקח למשל את יום כיפור, היום הקדוש ביותר בשנה, נראה שהכהן הגדול עשה פעולות רבות ביום זה. הוא לקח שעיר וסמך עליו ידיו והתוודה עליו והולך אותו למדבר ושחט שעיר אחר והיזה את דמו. הוא החליף בגדים חמש פעמים ועשה פעולות מעשיות רבות. היום בעוונותינו אין לנו בית מקדש ואנו מקדישים יום זה לתפילה, אך בעבר זה היה יום מעשי ביותר.

כדי להצליח עלינו: א. לדעת מה צריך ב. לוודא שזה יהיה במודעות שלנו ג. לתרגל את זה.

בהקשר של כיבוד הורים בו אנו עוסקים, עלינו: א. לדעת מה צריך - אנחנו לומדים מה צריך. ב. לוודא שזה יהיה במודעות שלנו - עצם העיסוק בנושא מעלה אותו למודעות שלנו. ג. תרגול - וזו מטרת הפעילות הזו, להביא את מה שאנחנו יודעים לפסים מעשיים.

מטרות:

- ★ התלמידים יחדדו אצלם את הקושי ואת הפער בין דיבורים למעשים.
- ★ התלמידים יבחנו את עצמם מול מראת ההתנהגות האישית שלהם ויתרגלו מצבים בכיבוד הורים.

ההכנות הנדרשות:

- ★ יש לצלם את התמונות מנספח 1 ולהביא אמצעי לתלותן על הלוח.
- ★ יש לצלם את השאלון (נספח 2) כמספר תלמידי הכיתה.
- ★ יש לצלם את דף המצבים (נספח 3) כמספר תלמידי הכיתה.

פתיחה: כמו שקית ברוח

- ★ נאמר לתלמידים: לפעמים אנחנו יודעים מה צריך לעשות, אך בפועל כשאנו מגיעים למצב בו צריך באמת לעשות - קשה לנו.
- ★ נספר את הסיפור "כמו שקית ברוח".

כמו שקית ברוח

מחר יהיה לנו טיול כיתתי! איזה כיף. אימא קנתה לי ממתקים, כבר מילאתי בקבוק מים והנחתי את הכובע ליד המיטה. המורה חוזרת בפנינו על כללים ונהלים לקראת הטיול. אני שומע אותה שואלת: "לאחר שגומרים לאכול חטיף – היכן נשים את העטיפה?" "נו, בפח, ברור", אני חושב לעצמי. אלו דברים בסיסיים, אפילו לא צריך לחזור עליהם. "ואם אין פח קרוב?" ממשיכה המורה. "נשים את העטיפה חזרה בתיק ונשמור עד הפח", עונה יוני גאוני. "כאילו צריך להגיד את זה", אני שב ומהרהר. יום הטיול הגיע. טיפסנו על הר ואכלנו ארוחת עשר בפסגה מול נוף ללא סוף. היה מדהים. מובן שלסיום הוצאתי חטיפים. זה כל הכיף של הטיול, לא? סיימתי ורציתי לזרוק את העטיפה לפח. אופס, אין פח קרוב. אנחנו על פסגת הר באמצע שום-מקום, והפח הקרוב ביותר נמצא שלוש שעות הליכה מכאן, כלומר: באוטובוס. "איכס", אני חושב לעצמי. "להכניס חזרה את העטיפה לתיק? הרי הוא יתמלא פירורים! וישאר ריח! אין מצב", אני מסכם את העניין לעצמי. החזקתי את העטיפה ביד. כשהתחלנו ללכת וידאתי שהמורה לא רואה והעפתי את העטיפה ברוח. יחד איתה עפו כל הכללים שהמורה הזכירה רק אתמול ואני כל-כך זלזלתי בהם ומיאנתי להפנים. "רק שקית אחת", חשבתי לעצמי בהצטדקות. והמשכתי ללכת...

- ★ נשאל: מה הייתה הבעיה של אותו ילד? האם הוא לא ידע את הכללים? או אולי לא זכר אותם? (הוא ידע והוא זכר, אבל הוא לא הצליח להתגבר על יצרו ולעמוד במבחן המציאות).

גוף הפעילות: דיבורים לחוד ומעשים לחוד

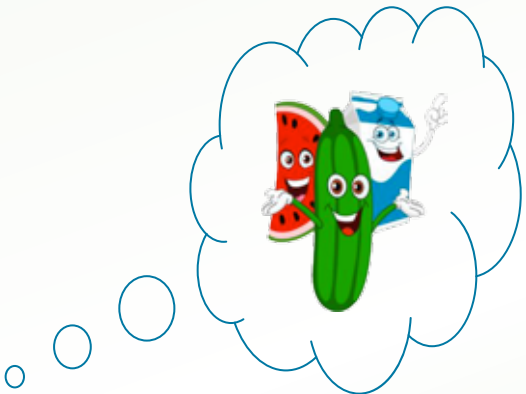
- ★ נתלה על הלוח את התמונות (נספח 1) ונבקש מהתלמידים לחשוב על פתגם שקשור לתמונות.
- ★ נשמע רעיונות לפתגם ונגלה: הפתגם הוא "דיבורים לחוד ומעשים לחוד".
- ★ נקשיב להסברים למשפט מפי התלמידים.
- ★ נרחיב: המשפט הזה בא לבטא את הרעיון בו נתקלנו בסיפור בהתחלה: לפעמים קל לדבר אבל קשה לעשות. הילד בסיפור ידע יפה מאוד שמקומה של השקית הוא בפח. וגם בתמונות – הילד ידע שצריך לאכול בריא וששוקולד זה בהחלט לא בריא – אבל הוא לא התגבר. כי "דיבורים לחוד ומעשים לחוד". לא תמיד קל לנו ליישם בפועל את מה שאנחנו מבינים בשכל.
- ★ נאמר לתלמידים: כעת נחלק לכל תלמיד שאלון אישי קצר ובו שש שאלות הנוגעות לכל מיני מצבים בכיבוד הורים. השאלון הוא אישי לגמרי! איש לא רואה אותו. המטרה שלו היא לאפשר לכל תלמיד ותלמיד לבדוק איפה הוא עומד ביחס למצווה הזו של כיבוד הורים. הרי כולנו מבינים שזו מצווה חשובה וצריך לעשות אותה. השאלה היא בפועל איך אנחנו מתמודדים...
- ★ נחלק לכל תלמיד את השאלון (נספח 2).
- ★ ניתן זמן לענות עליו. אם הכיתה מתקשה בקריאה – נקריא את השאלון בקול וכן את התשובות, אך כל תלמיד יסמן את התשובה הנכונה עבורו.
- ★ נסכם את הפעילות: כולנו יודעים איך צריך לכבד הורים ובכל זאת נופלים בכך לעיתים. מטרת השאלון הייתה שכל אחד יבחן את עצמו מה מצבו ויידע איך הוא יכול להשתפר ובמה.

סיכום: מצבים בכיבוד הורים

- ★ נאמר לתלמידים: כדי לא להיכשל ח"ו בכיבוד הורים צריך שני דברים: א. להכניס למודעות מה צריך לעשות וכיצד להתנהג ב. לתרגל.
לצורך כך הכנו דף חמוד עם ציורים הקשורים לכיבוד הורים. ליד כל ציור יש שיר קטן עם ארבע שורות. בכל שורה חסרה מילה. עליכם לקרוא את השיר ולהשלים את המילים בעזרת התרמילון.
- ★ נחלק לתלמידים את הדף עם המצבים (נספח 3) וניתן זמן לעבודה. במקרה שהכיתה מתקשה בקריאה – נקריא בקול ונמלא את הדף יחד.

נספח 1 - תמונות המביעות פתגם

נספח 2 - שאלון כיבוד הורים

אני מכבד את הורי...

בחן את עצמך בבקשה...

כיצד היית נוהג במצבים הבאים?

א. חברך מגיע אליך אחר הצהריים ואימא בקשה ממך לשמור על אחותך הקטנה...

1. אשחק עימו כאילו אני חייב לשמור על אחותי, מקסימום היא תחזור חזרה לאימא.
2. אומר לו שאני לא יכול לשחק איתו היום.
3. אסביר לו שאני צריך לשמור על אחותי, והוא מוזמן לשחק אצלנו, אבל תוך כדי המשחק נשגיח על האחות.

ב. אבא ביקש ממני שאשב ואספר לו את החוויות שחוויתי היום בבית הספר, אך כרגע אני שקוע במשחק מחשב. מה אעשה?

1. מיד אפסיק לשחק ואתפנה לשיחה עם אבי.
2. אמשיך לשחק, הרי אני עלול להפסיד במשחק.
3. אספר לו בקיצור נמרץ כדי לחזור למחשב כמה שיותר מהר.

ג. היום התורנות שלי להכין את ארוחת הערב. כשנגשתי להכין את הארוחה, הגיע חברי וביקש שנרד לשחק במגרש. אני יודע שאם אני לא אכין, אימי תכין במקומי.

1. אומר לחבר שאינני יכול לשחק היום מכיוון שהיום אני תורן ועל"י להכין את ארוחת הערב וכדאי שיילך לשחק עם חבר אחר.
2. אלך לשחק איתו במגרש - הרי הוא לא בא אליי כל יום...
3. אציע לו להצטרף אליי להכנת ארוחת הערב כדי שנגמור יותר מהר ונלך לשחק.

ד. קראתי ספר מעניין ואימא הגיעה עמוסה בשקיות מהקניות. ראיתי אותה מתיישבת על הספה מותשת ועייפה. התלבטתי בתוכי האם להפסיק את הקריאה, לעזור לה לסדר את השקיות ולהביא לה כוס מים קרים או להתעלם ולהמשיך בקריאה.

1. אפסיק את עיסוקי, אעזור לה עם הקניות ואביא לה כוס מים קרים.
2. אמשיך בעיסוקי. עוד מעט היא תתאושש, תשתה ותסדר בנחת את כל השקיות.
3. אסב את תשומת לב אחיי שאימא חזרה כדי שהם יעזרו לה ואני אוכל להמשיך לקרוא בנחת.

ה. אימא קוראת לך למטבת. איך תגיב?

1. ודאי היא צריכה עזרה. אין לי כוח עכשיו, אעשה כאילו לא שמעתי...
2. אגש אליה מיד לשמוע מה רצונה.
3. אגיד לה "רק רגע", אגמור את מה שאני עושה עכשיו ואז אגש אליה.

ו. אימא מבקשת שתיגש רגע לשכנה להביא מלפפון לסלט. אתה באמצע משחק מחשב. מה תעשה?

1. אפסיק את המשחק מיד, אלך לשכנה, אביא את המלפפון ואז אמשיך במשחק.
2. אומר לה שאינני יכול כעת, שתשלח מישהו אחר או שתלך בעצמה.
3. אתעצבן ואראה לה שהיא מפריעה, אך אעשה מה שהיא אומרת - הרי היא אימא שלי!

התשובות האידיאליות:

1. 2 או 3
2. 1
3. 1 או 3
4. 1
5. 2
6. 1

אם מלאת 5 או 6 תשובות לפי התשובות האידיאליות - מעולה - יישר כוח ותמשיך קָוָה.

אם מלאת 3 או 4 תשובות לפי התשובות האידיאליות - אָתָה בְּכֹחַ הַנִּכּוֹן, אַךְ עָלֶיךָ לְהִשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר.

אם מלאת תשובה אחת או שתיים בלבד לפי התשובות האידיאליות - יש לך קָשִׁי גְדוֹל עִם נושֵׂא כְּבוֹד הַהוֹרִים. עָלֶיךָ לְהִתְאַמֵּץ וּלְבַסּוֹף גַּם תִּרְאֶה תוֹצְאוֹת בַּעֲ"ה.

נספח 3 - מצבים הקשורים לכיבוד הורים:

<p>1. כְּשֶׁאָבָא אוּ ____ יִשְׁנִים - אֲשֶׁמֶר עַל הַשֶּׁקֶט, אֶקְפִּיד שְׁאֲחוּתִי הַקְּטָנָה ____ צוֹעֶקֶת, לֹא אֶעִיר אוֹתָם וְאֶעֱשֶׂה מֵאֲמָץ ____ שְׂשֹׁנָתָם עֲלֵיהֶם תִּעָרֵב! (אִינָה / עַל מְנַת / אִמָּא / רַב)</p>	
<p>2. אַחֲרֵי שֶׁאֲנִי מְשֹׁמֵק, אֲנִי תִמְיֵד ____ אַחֲרֵי ____ וְלֹסְדֵר. אֲנִי לֹא עוֹשֶׂה ____ אַחֵר לְפָנַי שְׂמֵחֲזִיר הַכֹּל מֵהָ-מֵהָרָ! (לְמָקוֹם / לְנִקּוּת / שׁוֹם דָּבָר / זוֹכֵר)</p>	
<p>3. אֶלֶף ____ לְקִנְיֹת וְגַם אֶעֱזֹר לְסָחֵב ____ אֲנִי כָּבֵר ____ וְלִקְחַת ____ בְּמִטְלוֹת - כָּבֵר יְכוּל! (חֶלֶק / שְׂקִיזוֹת / בְּשִׂמְחָה / גָּדוֹל)</p>	
<p>4. לְגַן הַיְלָדִים אֶלְוֶה אֶת ____ וּבְדֶרֶךְ אֲנִסֶּה שְׂיֵהֶיָהּ ____ אִתִּי - אֶתִּיחַס ____ וְאֶקְשִׁיב בְּנַחַת אִיךְ אֲחוּתִי כָּבֵר ____ וּמְשִׁמַּחַת! (נָעִים / בְּסִבְלָנוּת / אֲחוּתִי / מְצַלִּיחָה)</p>	
<p>5. אֶשְׂתַּתֵּף בְּהִכְנַת ____ וּמִזִּינָה לְכֹל הַמְשֻׁפָּחָה אֶכִּין ____ וְלֹאִמָּא תִהְיֶה קֶצֶת ____! (מְנוּחָה / אֲרוּחָה / בְּשִׂמְחָה / בְּרִיאָה)</p>	

<p>לשטף _____ לפעמים - לא אשכח בשבילי זה מאמץ _____ ואמא כל-כף תשמח! וגם אני ארגיש שאני _____ ואני חלק _____ ולא יוצא מהכלל. (מסגל / כלים / מהמשפחה / קטן)</p>	<p>6.</p>
<p>לאמא בבטן יש _____ ואני _____ - לא בצחוק - לכל דבר שהיא צריכה ועוד לפני שהיא _____ - לעזור בשמחה. (לשים לב / תינוק / משתדל / מבקשת)</p>	<p>7.</p>

הפעלה 5 - להכיר את המרחב האישי

כישורי חיים - החופש לגדול

רבי טרפון ואימו הזקנה

לרבי טרפון הייתה אמה זקנה.

על אף רב שנותיה היו פניה מאירים וחכמתה נבטה מעיניה. רבי טרפון אהב את אמו מאוד וכבד אותה. תמיד ספר לחבריו החכמים על טוב לבה ועל חכמתה הרבה. הוא היה מוכן לעשות בשבילה כל דבר שבעולם.

כשמת אביו, הזמין רבי טרפון את אמו לגור בביתו עם בני משפחתו. הסכימה האם בשמחה ועברה לגור עמו.

מסביב לביתו של רבי טרפון הייתה חצר גדולה ובה גנת פרחים ועצים. מדי בקר הייתה אמו נוהגת לצאת אל החצר ולטיל בגנה.

בבקר יום שבת אחד יצאה אמו של רבי טרפון לחצר הבית לטיל כהרגלה בגנה. לרגליה היו סנדלי העור החגיגיים, שהיא נהגה לנעל רק בשבת.

באותה עת, רבי טרפון ישב בצל אחד העצים ועסק בתורה. מדי פעם נשא את עיניו והביט באמו המטילת בגנה. פתאום ראה שהיא נעצרת ומתכופפת.

"מה קרה לאמה? מעולם לא עשתה כן באמצע טייל הבקר", תמה רבי טרפון ואמר לעצמו בדאגה. מיד קם ומהר אליה.

כשהתקרב אל אמו ראה כי אחד הסנדלים שהיא כל כן אהבה לנעל, נקרע.

רצה רבי טרפון לתקן את הסנדל, אבל אותו היום שבת היה, ובדעתו עלו דברי הפסוק: "לא תעשה כל מלאכה..."

כרע רבי טרפון על רגליו, הניח את כפות ידיו על שביל החצץ שהיה בגנה, ואמר לאמו: "הניחי את כפות רגליך על ידי ואני אוליך אותך עד מטתך. איני רוצה שכפות רגליך יפגעו מאבני החצץ."

הניחה האם את כפות רגליה על כפות ידיו של בנה, והוא הוליך אותה לחדרה, צעד אחר צעד. בכל צעד נסרטו כפות ידיו מן האבנים.

כשהגיעו הביתה, ראתה האם את ידי בנה ואמרה לו: "בני האהוב, ראה איך נסרטו כפות ידיך, לא היית צריך להוליך אותי עליהן."

ענה לה בנה: "אל לך לדאג לידי, הן ירפאו במהרה; שמח אני שרגליך לא נפגעו."

עברו ימים. יום אחד חלה רבי טרפון ונפל למשכב. באו חבריו החכמים לבקרו.

הכניסה אותם האם לחדרו, ובקשה מהם: "אנא, רבותי המכבדים, התפללו להחלמתו של בני, שהוא בן טוב ונהג בי כבוד יותר מדי."

שאלו אותה החכמים בתמיכה: "מה עשה לך בנך, שאת סבירה שהוא נהג בך כבוד יותר מדי?"
ספירה להם האם כיצד בשפת אחת, כשנקרע סנדלה, הולך אותה בנה על כפות ידיו אל מטתה כאלו היתה חפץ שביר ויקר. כפות ידיו נסרטו מאבני החצר, והוא לא שם לב לדבר.
אמרו לה החכמים:

"מפאת כבוד אב ואם אין לה גבול! ואפילו אם היה בנך מוליך אותך על כפות ידיו כן אלק או אלפים פעם, עדין לא היינו אומרים שכתב את אמו יותר מדי."

הפעלה:

המרחב האישי רחב יותר מהגוף הפיזי ומשתנה מילד לילד על-פי רמת הרגישות. חשוב לכל אחד לברר מהו המרחק שחיוני לו כדי להרגיש בנוח, ומתי הוא חש אי-נוחות ומאיים. מפגש זה מלמד את התלמידים לכבד את המרחב האישי שלהם. כשלא מתאים להם המרחב הקיים, מומלץ לזוז מהמקום שבו הם עומדים או לבקש ממי שמתקרב מדי לזוז מעט.

מטרות:

- ✦ התלמידים ילמדו כי לכל אחד יש מרחב אישי משלו, והמרחב האישי משתנה מאדם לאדם.
- ✦ התלמידים ילמדו לכבד את המרחב האישי שלהם ושל זולתם ויבינו מה עושים כשמישהו חוזר למרחב הפרטי שלהם ללא הסכמתם.

1. ניתן להרגיש בעיניים עצומות את הגוף ואת קצותיו.

"בואו נעצום לרגע עיניים ונפנה את תשומת הלב שלנו לכפות הרגליים – האם הן נוגעות ברצפה?...כפות הרגליים הן קצה אחד של הגוף... נעביר את תשומת הלב לקודקוד הראש כקצה..."

צד ימין... קצות אצבעות הידיים... לאורך הגוף מכפות הרגליים... התחושה של מי ומה שנמצא מימין.

צד שמאל... ניתן לבקש שישימו לב באיזה מרחק הם מרגישים את מי שיושב על-ידם.

קשב לחזית הגוף... החלק הפונה לפנים... המרחב שבין הגוף לשולחן... הקרבה לשולחן או המגע שלו...

החלק האחורי של הגוף... מה אני חש שם?... את משענת הכיסא... אולי את הילד שיושב מאחוריי?"

2. התלמידים יתחלקו לזוגות.

בני הזוג יעמדו במרחק של 2 עד 3 מטרים זה מזה.

ילד אחד יתקרב אל בן הזוג שיעמוד במקומו. ההנחיה לילד העומד: להרים את הידיים 'בתנועת עצור'.

3. תיערך שיחה מסכמת על מה שניתן ללמוד מתוך ההתנסות:

על גבול המרחב האישי של כל אחד

על השוני בין הילדים

מתי נוח לנו להתקרב ומתי אנו רוצים לשמור על מרחק רב יותר.

קישור בין הסיפור לבין הפעלה:

רבי טרפון ידע מהו המרחב האישי של אימו וכיבד אותו, אך בעת הצורך, כשהבחין שהיא זקוקה לעזרה – זז גבולות המרחב – בהסכמת שני הצדדים.

ניתן ללמוד מכך שגם המרחב האישי אינו קבוע והוא משתנה בהתאם לנסיבות.

הפעלה 6 - חסד במשפחה - חסד מכל הלב,

לתת יותר ממה שמבקשים

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

בראשית כ"ד, י"ב-י"ד מסופר על מבחן החסד שעורך אליעזר עבדו של אברהם בחיפושיו אחר כלה נאותה ומתאימה ליצחק, בן אדונו. העבד הנאמן מחפש אישה שדמותה ומידותיה הולמות את בית אברהם, והוא אכן מוצא: "וַתְּמַהַר, וַתַּעַר כַּדָּה אֶל הַשֵּׁקֶת, וַתָּרֶץ עוֹד אֶל הַבְּיָר לְשָׂאב; וַתִּשָּׂאב לְכָל גַּמְלִיו" (בראשית כ"ד, כ').

המשפחה מזמנת לנו מצבים רבים בהם ניתן להרבות בחסד. ניתן לעזור בבית (להרים דברים מהרצפה, לערוך שולחן ולפנות אותו, לעזור עם האחים הקטנים, לפנות את הזבל לפח האשפה המרכזי). ניתן גם לעשות "תחרות" מי שם לב מה חסר לזולת עוד לפני שהזולת עצמו מרגיש בכך (למשל: למי חסרה כפית, מי זקוק למפית). ניתן תמיד לעשות יותר ממה שצריך - גם זהו חסד. רבקה התבקשה להשקות את אליעזר מעט מים ואילו היא עשתה יותר מכך - והשקתה גם את כל גמליו. גם בבית זה אפשרי - למשל אם אימא מבקשת להרים עשרה פריטים מהרצפה - ניתן להרים 13 פריטים. אם היא מבקשת לפנות מהשולחן חמישה דברים - ניתן לפנות יותר וכן הלאה בכל תחום.

הלואי שנזכה ללמוד מרבקה וממידותיה הטובות ולהרבות חסד בבית ומחוצה לו.

הפעלה:

בהפעלה זו נלמד על מידת החסד שאין לה שיעור מתוך התבוננות במעשיה של רבקה שהרבתה בחסד. כמו כן נתרגל עם התלמידים מצבים של נתינה מחיי היום-יום באופן שבו ילמדו לתת מעבר למה שמצופה מהם או יותר מהמקובל.

המטרות:

- ✪ התלמידים ילמדו על מידת החסד של רבקה אמנו.
- ✪ התלמידים ישאפו להרבות במעשי חסד בבית ובכיתה.

ההכנות הנדרשות:

- ✪ יש לצלם פעם אחת בהגדלה את התמונה (נספח 1).
- ✪ יש לצלם פעם אחת עבור המורה את סיפור עבד אברהם (נספח 2).

יש לצלם פעם אחת את לוח המשחק (נספח 3) ולהביא קובייה וחיילים. אם רוצים ניתן לפצל את הכיתה לכמה קבוצות ולהכין יותר ערכות משחק.

יש לצלם את המשפט למגנט (נספח 4) כמספר תלמידי הכיתה.

סיפור: כלת החסד

נספר: *

רויטל הלכה לבית הספר. בדרכה פגשה אישה זקנה מתהלכת לאיטה כשבידה האחת סל כבד ובידה השנייה מקל. האישה פנתה אל רויטל וביקשה: "אנא ילדה חביבה, לוו אותי אל תחנת האוטובוס הקרובה. הסל כבד, חוששת אני שלא אספיק להגיע אל האוטובוס בזמן". רויטל לקחה ביד אחת את הסל ובידה השנייה אחזה בידה של הזקנה. כשהגיעו לתחנה, אמרה הזקנה: "תודה רבה. בזכותך הגעתי בזמן לאוטובוס". רויטל חייכה במבוכה, נפרדה מהזקנה לשלום ומיהרה לבית הספר, אולם אחרי מספר צעדים עצרה וחזרה על עקבותיה. היא הסתתרה מאחורי התחנה וחיכתה. אתם ודאי מנחשים מדוע חזרה רויטל לתחנה ולמה חיכתה. כששמעה רויטל את קול המנוע של האוטובוס, קמה ממחבואה והתקרבה אל הזקנה, הושיטה את ידה אל הסל הכבד ואמרה: "בואי, אעזור לך לעלות במדרגות...". עיניה של הזקנה אורו ואנחת הקלה פרצה מגרונה. היא שמחה כל כך לעזרתה של רויטל והושיטה לה יד. כך עלתה הזקנה לאוטובוס בלי מאמץ. רגע לפני שסגר הנהג את דלת האוטובוס, הספיקה רויטל לשמוע את הזקנה אומרת: "אם עבד אברהם היה מחפש אישה ליצחק הוא ודאי היה בוחר בך!" רויטל צחקה. היא לא הבינה מדוע הזקנה אמרה זאת. אולי אתם יכולים להסביר?

חושבים יחד

* מה ביקשה הזקנה מרויטל?

* האם רויטל מילאה אחר בקשתה של הזקנה?

* מה הוסיפה רויטל על בקשת הזקנה?

* מדוע לדעתכם הסתתרה רויטל מאחורי התחנה עד שיגיע האוטובוס?

* הסבירו מדוע אמרה הזקנה: "אם עבד אברהם היה מחפש אישה ליצחק הוא ודאי היה בוחר בך!" (רמז: התבוננו בתמונה (נספח 1))

* ספרו את הסיפור: "עבד אברהם מחפש אישה ליצחק" (נספח 2)

משחקים בסולמות וחבלים - נותנים יותר ממה שמבקשים מאתנו.

מהלך המשחק:

- נתלה/נקרין לוח משחק (נספח 3).
נתחלק לשתי קבוצות.
כל קבוצה מטילה בתורה קובייה.
צועדים על הלוח מספר צעדים זהה למספר שהראתה הקובייה.
בכל פעם שמגיעים למשבצת עליה מצוירת באר (5 בארות), עונים על שאלה ועולים בסולם.
הקבוצה שמגיעה ראשונה אל הגמלים, היא המנצחת.

השאלות:

1. אימא ביקשה ממך לאסוף את הלגו מהרצפה. על הרצפה היו מפוזרים עוד חפצים, כגון: גרביים, כלי כתיבה ופאזל. מה תעשה?
2. אבא ביקש ממך לעזור לאחיך הקטן לפתור תרגיל בחשבון. תוך כדי העזרה שמת לב שאחיך מתקשה בתרגיל נוסף. מה תעשה?
3. כשהיית בביקור אצל סבא וסבתא הם ביקשו ממך לא להרעיש בזמן המנוחה. אחותך הקטנה נפלה ובכתה בקול רם. מה תעשה?
4. חבר לכיתה שכח את הקלמר שלו בבית. כיצד תרבה בחסד?
5. הגעת הביתה ושמת לב שאימא מרגישה לא כל כך טוב. כיצד תרבה בחסד?

יצירה: מכינים מגנט למקרר - חסד מכל הלב - לתת יותר ממה שמבקשים

החומרים: רצועת בריסטול, מגנט להדבקה, מספרים, דבק וצבעים

אופן ההכנה:

- גזרו את המשפט (נספח 4) והדביקו אותו על רצועת הבריסטול.
הדביקו מתחת לרצועת הבריסטול את המגנט.
צבעו וקשטו להנאתכם.

נספחים

נספח 1 - תמונה

נספח 2 - עבד אברהם בוחר כלה ליצחק

נספח 1 - תמונה

נספח 2 - עבד אברהם בוחר כלה ליצחק

אברהם היה איש חסד. הוא רצה שיצחק בנו יתחתן עם אישה בעלת חסד, לכן קרא לעבדו וציווה עליו: לא תיקח אישה לבני מבנות כנען, אל ארצי ומולדתי תלך ולקחת לך משם אישה לבני יצחק.

העבד לא ידע כיצד יוכל למצוא ליצחק אישה מתאימה, אישה בעלת חסד שתתאים לבית אברהם. עמד והתפלל לה' שיייתן לו עצה ויעזור לו. אחרי שהתפלל, החליט העבד לערוך מבחן חסד לבנות חרן. הוא אמר בליבו: האישה שתיתן לי יותר ממה שאבקש - היא תהיה ליצחק.

הגיע העבד לבאר, התבונן בשואבות המים, פנה אל רבקה וביקש: "תני לי נא מעט מים מכדך".

רבקה מזגה לו כוס מים מכדה אך לא הסתפקה בכך. היא ירדה לבאר ושאבה מים לכל עשרת גמליו. אתם יודעים כמה מים שותה גמל? אמבטיה מלאה של מים. וכך ירדה רבקה ועלתה פעמים רבות עד שכילו הגמלים לשתות. העבד התבונן ברבקה והשתאה (התפלל). הוא הודה בליבו לה' שהאישה הראשונה שפגש עמדה במבחן החסד שעשה ונתנה לו הרבה יותר ממה שביקש. העבד ענד על ידה של רבקה צמידים מזהב, ואחרי שביקש את רשות משפחתה הביא אותה ליצחק לאישה.

נספח 3 - לוח משחק

91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

The board features a path starting from cell 1 and ending at cell 100. The path is composed of straight lines, ladders, and small house icons. A large red arrow is located at the bottom left of the board.

נספח 4 - כיתוב להכנת המגנט

חסד מכל הלב -

לתת יותר

ממה שמבקשים

הפעלה 7 - ויתור בין אחים - הייתכן?

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

לפעמים כלפי חברים שלנו אנו מגלים סבלנות, אך דווקא כלפי אחים שלנו אנחנו קצרי רוח ופחות נחמדים. זה טבעי - אך אפשר גם אחרת...

רחל ולאה - שתי האחיות המופלאות

רחל ידעה שאביה לבן רוצה להכניס לחופה את לאה אחותה ולא אותה. בגדלות עצומה היא מוסרת ללאה את הסימנים המיוחדים שקבעה עם יעקב, סימנים שנועדו לזיהוי מתחת החופה - שזו אכן הכלה הנכונה... במעשה זה מונעת רחל בושה אדירה מלאה. ננסה לתאר רק לרגע מה היה קורה לו רחל הייתה שותקת ולא מוסרת את הסימנים. איזו בושה הייתה ללאה... איזו השפלה... מול כל האורחים, באמצע החופה... יעקב היה מגלה שהיא לא לאה והמעמד היה מביך ביותר.

המשנה במסכת אבות (ג', י"ד) אומרת על מי שמלבין פני חברו ברבים: "הַמְלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים... - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא". מלבין פני חברו - הכוונה שהפנים שלו הופכות לבנות - כלומר: חיוורות כתוצאה מבושה שהוא חווה ברבים. מחדדת זאת הגמרא (כתובות דף ק"י ע"ב): "טוב המלבין שינים לחברו יותר ממשקהו חלב" - מלבין שיניים - כלומר גורם לחבר לחייך ובכך נחשפות שיניו הלבנות.

בואו נשתדל לא "להלבין פני חברינו", קל וחומר אחים שלנו, ונשתדל כן "להלבין את שיניהם" - לגרום להם לחייך.

העשרה:

מי הפלא - תרופה לריבים ולהצקות - מתוך "הרב שלומי מספר", ערוץ 7, ילדודס. סרט של חצי שעה על שני אחים שלא הפסיקו לריב עד ש... עד ששתו את מי הפלא. צפייה חופשית.

<http://www.inn.co.il/Children/Teladudes.aspx/l/191407>

הפעלה:

ביחידה זו הדגש הוא על הקשר המיוחד שהיה בין רחל ללאה. נכוון את התלמידים ללכת לאור קשר זה ולהתייחס בהתאם לאחיהם ולאחיותיהם - מתוך אכפתיות, כבוד ואהבה.

מטרות:

- ✪ התלמידים ילמדו על הווייתור המופלא שוויתרה רחל למען אחותה לאה.
- ✪ התלמידים ישאפו לוותר ויפתחו אכפתיות כלפי הזולת, גם אם אותו "זולת" הוא אחות שלהם...

ההכנות הנדרשות:

- יש לצלם את המכתב מרחל אל לאה (נספח 1) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם את דף הצביעה (נספח 2 – אפשרות) כמספר תלמיד הכיתה.

פתיחה: מי אני?

- נאמר: פעמים רבות אנו נוטים לקנא באחים שלנו. למה הוא? ולמה רק לזו? ו"זה לא פייר"! היום נלמד על זוג אחיות מופלאות שלא רצו לבייש האחת את השנייה.

ניתן רמז:

אני הבכורה ואבא שלי הוא ההיפך משחור.
אבל כשהגיע תור אחותי בן זוג לבחור
החליט אבי לעשות לה תחבולה מאחור:
החתן עבד בשבילה שבע שנים
וכשהגיע יום החתונה – היה ממש בעננים.
אך אבי ניצל את החושך, ובמקום אחותי...
הכניס לחופה – אותי!!!
היה חושך, החתן לא שם לב.
הוא היה בטוח שהוא מתחתן עם האישה אותה הוא אוהב.
וכשהבוקר האיר, הוא לפתע גילה...
שבעצם אני הייתי הכלה.
אל דאגה, בסוף הכול הסתדר,
החתן ידע באיזו אישה הוא בוחר
ואחרי שבוע, לא פחות ולא יותר
עם אחותי להתחתן הוא מיהר.
מי אני? מי החתן? מי אחותי? מי אבא שלי?
(לאה, יעקב, רחל, לבן).

גוף השיעור: הוויתור

- נשאל את התלמידים: האם אתם חושבים שיעקב היה טיפש? שהוא לא הכיר את לבן הנוכל הערמומי?
- נסביר:

יעקב כבר הכיר את לבן
וכבר חשב מראש שהוא נוכל לא קטן.
לכן קבע עם רחל סימן.
בחופה הוא ביקש את הסימנים, וכשקיבלם –
היה בטוח שליזדו ניצבת רחל.
בבוקר – הוא התבלבל –

איך בכל זאת נפל קרבן לאותו נוכל???

- ★ נשאל: באמת – איך? איך הסימנים הגיעו ללאה???
- ★ נאמר: גם רחל הכירה את אבא שלה. היא ידעה שהוא עלול להכניס לחופה את לאה ולא אותה. היא גם ידעה על הסימנים, וידעה שיעקב יבקש אותם...
- ★ נשאל: מה לדעתכם עשתה רחל?
- ★ נדון: האם התלבטה מה לעשות? מה הרגישה? מה חשבה?
- ★ נחלק לכל תלמיד נייר ובו עליו לכתוב מכתב בשם רחל (נספח 1). המכתב מיועד ללאה ובו היא מספרת לה מה חשבה, מה הרגישה, מה החליטה...

דוגמה למכתב:

לאה אחותי היקרה,
מחר אני אמורה להתחתן עם יעקב. למה "אמורה"? כי אני לא מתחתנת איתו, אלא את. אבא שלנו מתכוון להכניס אותך לחופה במקומי. אני יודעת זאת.
כואב לי הלב. כל-כך חיכיתי לרגע הזה, להתחתן עם יעקב... שבע שנים תמימות. אבל את אחותי, יקרה לי. ואני לא רוצה שתתביישי. לכן החלטתי לגלות לך.
ההחלטה לא הייתה קלה. לילות שלמים שאני מתהפכת על משכבי, לא עוצמת עין. ועכשיו – כשהחלטתי – הוקל לי. אני יודעת שאני עושה את המעשה הנכון.
יעקב ואני קבענו בינינו סימנים אותם אמסור לו תחת החופה. קחי אחותי, קחי סימנים אלו ומסרי לו אותם, לבל יידע שזו את. לבל תתביישי...
ואני אעמוד מהצד, אזיל דמעות ואדע שבזכותי אחותי לא מתביישת. והיה זה שכרי...
שלך באהבה רבה, רחל.

סיכום: לאחיי ולאחותיי באהבה

- ★ נאפשר למספר תלמידים לשתף בדברים שכתבו.
- ★ נאסוף את המכתבים ונתלה אותם בסביבת הלמידה.
- ★ נאחל לתלמידים שיזכרו תמיד את האהבה ששררה בין רחל ללאה ואת הקשר המיוחד ביניהן ושתמיד יתנהגו כך לאחים ולאחיות שלהם.
- ★ נכין שי לאחים – ציור או דף צביעה (מצ"ב), פתק או משהו נחמד שנעים לקבל.

נספח 1 – מכתב מרחל אל לאה

ללאה אחותי היקרה...

שלך באהבה רבה, רחל.

ללאה אחותי היקרה...

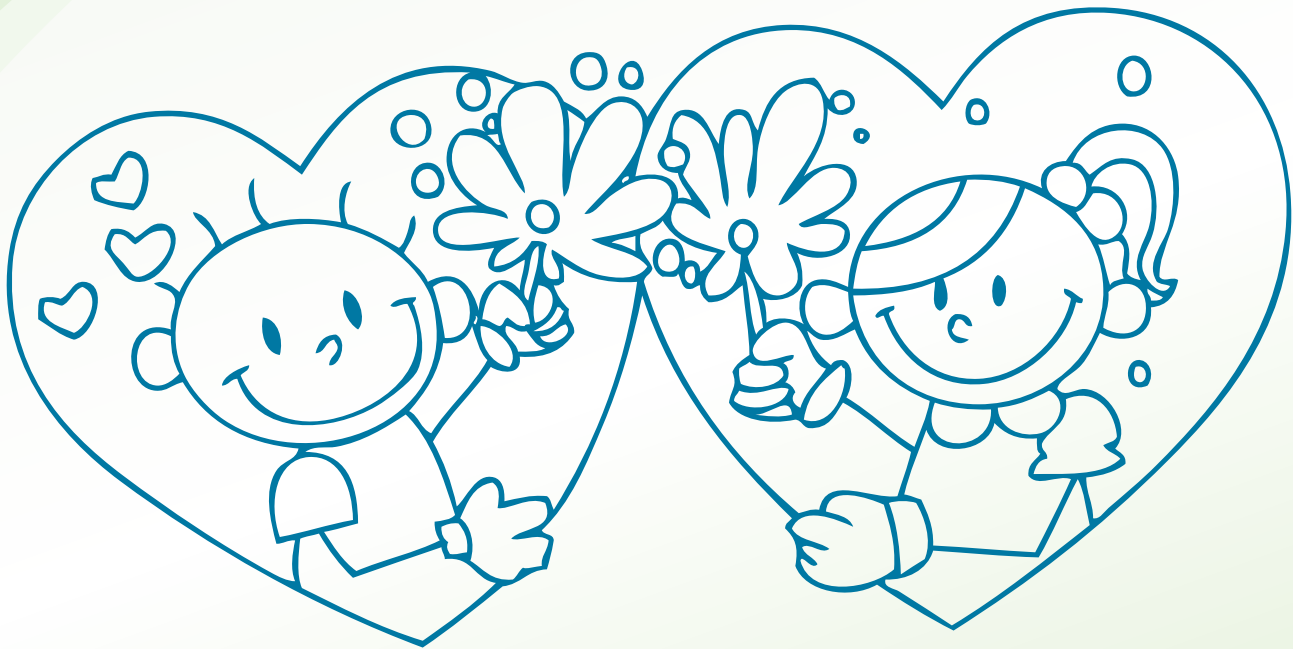
שלך באהבה רבה, רחל.

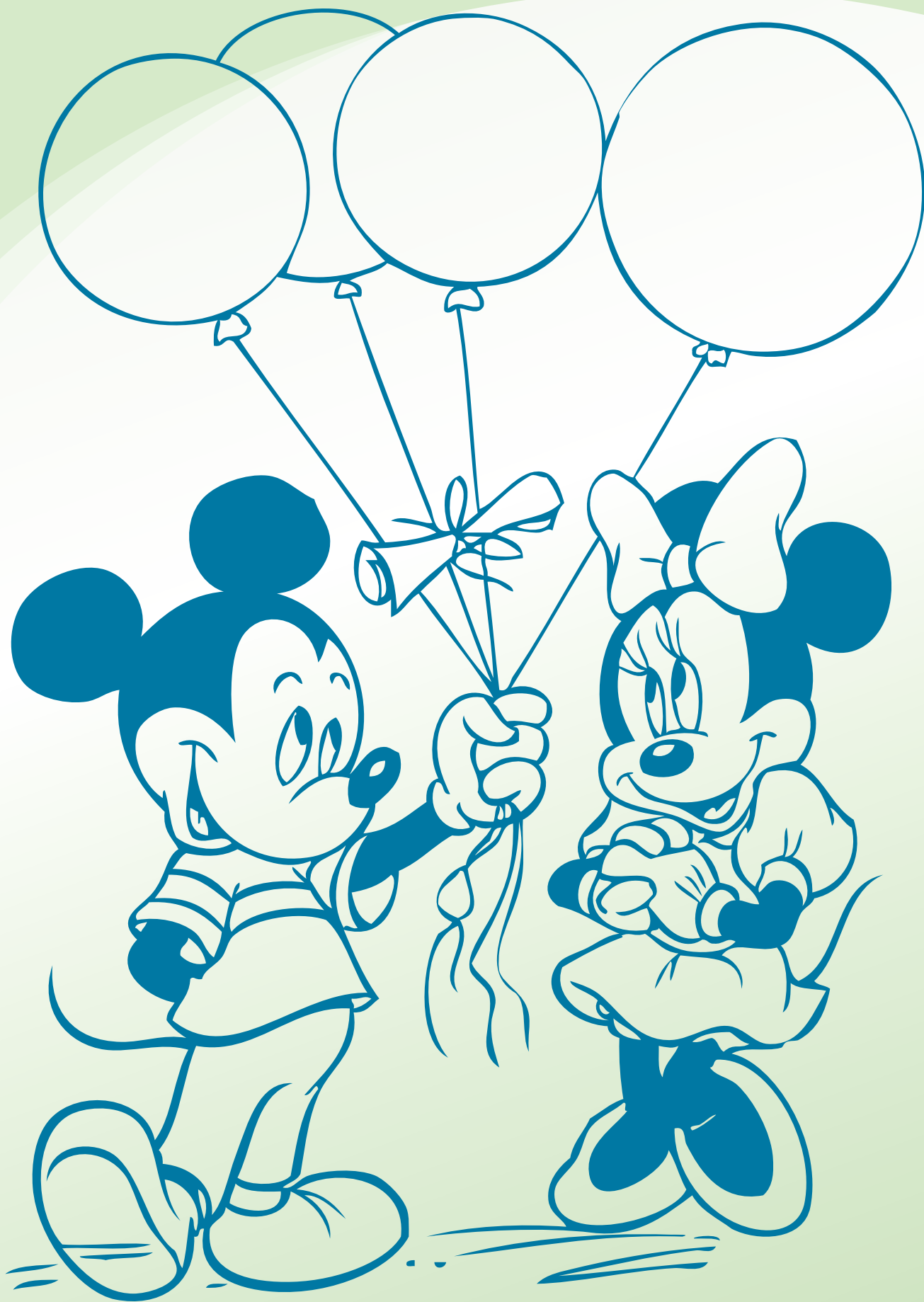
ללאה אחותי היקרה...

שלך באהבה רבה, רחל.

נספח 2 - דפי צביעה - משפחה

לחשיפה ואהבה

הפעלה 8 - לקראת שבת

לפרשת פנחס - אהבה שלא נגמרת

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

אחרי העונש הקשה שקיבלו בעקבות החטא החמור עם בנות מדן ומואב עלולים בני ישראל להאמין שהם באמת דחויים מאלוקים, שהם הורחקו לתמיד ושהם רעים וחוטאים. אלא שהקב"ה אומר "שאו את ראש כל עדת בני ישראל", כלומר: תרימו להם את הראש, תרוממו אותם שיידעו שאפילו שחטאו הם נקראים בנים.

לכן אחרי המגפה שפרצה בעם ישראל, אמר הקב"ה למשה לשאת את ראשם של ישראל ולהוסיף בכל אחת ואחת מהמשפחות אותיות משמו: ה"א בתחילה וי"ד בסוף. חנוך הפך להחנוכי, פלוא הפך להפלואי. וכך הקב"ה העיד בהם שהם בניו למרות חטאם.

המטרות:

- ★ התלמידים ילמדו על חטא העם עם בנות מואב ועל מעשי פנחס בן אהרון הכהן.
- ★ התלמידים ילמדו שגם אם עם ישראל חוטא ונענש, הקב"ה לא מפסיק את אהבתו. אנו נשארים בניו של ה'.
- ★ התלמידים יבינו שעשיית מעשים טובים תסייע להם לסור מרע.

ההכנות הנדרשות:

- ★ יש להביא עיתונים, דבק סלוטייפ ופרס להכנת המשחק בקבוצות.
- ★ יש לצלם את הפרח בנספח איזה נספח? לפחות כמספר תלמידי הכיתה.

ההפעלה:

סיפור - אוהבים אותך רוני

★ נספר

"הזדרזו" אמרה אימא, "עוד מעט כבר ערב. עלינו להספיק לצאת לגן המשחקים ולחזור לפני שהשמש שוקעת". אצלנו במשפחה יוצאים מדי יום רביעי לגן המשחקים ועורכים פקניק. מי לא אוהב ארוחת ערב טעימה על הדשא? התפקיד שלי הוא להכין כריכים. התפקיד של יוסי, אחי הצעיר, הוא להכין שתייה והתפקיד של רוני, אחותי הגדולה, הוא לחתוך סלט ירקות.

כולנו עבדנו במרץ חוץ מרוני. היא יושבה על יד המחשב ושיחקה. "רוני" קראה אימא "הזדרזי!". רוני לא הקשיבה. כשיוסי הקטן ניגש לזרז אותה, דחפה אותו רוני בחוזקה והוא נפל. אימא מיהרה לטפל ביוסי ונזפה ברוני על התנהגותה. רוני יושבה על הספה ולא הסכימה לעזור. היא כעסה והשליכה חפצים על הרצפה. "הפעם עברת כל גבול" אמרה אימא, "אינך יכולה לבוא איתנו לפקניק, אני מציעה שתישארי כאן ותחשבי על מעשייך". כך יצאנו לפקניק בלי רוני. אכלנו בלי רוני, שיחקנו בכדור בלי רוני. כשעברנו על יד הקיוסק, אימא קנתה ליוסי ולי שלגון.

חושבים יחד

- ★ האם גם אצלכם במשפחה קורה שאחד האחים מתנהג לא יפה?
- ★ האם קרה שהורכם כעסו עליכם בגלל מעשה רע שעשיתם? כיצד הרגשתם?
- ★ מה הציעה אימא לרוני לעשות בזמן שתישאר בבית.
- ★ האם לדעתכם רוני תקבל את עצתה של אימא? כיצד הייתם נוהגים במקום רוני?
- ★ נמשיך בסיפור:

האמת שריחמתי על רוני. רוני לא השתתפה בפקניק, רוני לא קיבלה שלגון. הלכתי בשקט בלי לומר דבר. "מה קרה?" שאלה אימא. "מדוע את עצובה?" "אני דואגת לרוני", ענית. "אני חוששת שאת כבר לא אוהבת אותה כמו פעם".

אימא צחקה ואמרה: "מה פתאום?". אני אוהבת את רוני מאוד מאוד. גם כשאבא ואימא מענישים את הילדים שלהם הם ממשיכים לאהוב אותם. לפעמים אין בררה וכדי לחנך אנו נאלצים להעניש, אך האהבה לא מפסיקה". נשמתי לרווחה. שמחתי לשמוע שלמרות התנהגותה של רוני אימא מוסיפה לאהוב אותה. "יש לי רעיון", אמר לפתע יוסי, "נקנה לרוני הפתעה ונגיד לה שאנחנו אוהבים אותה". חזרנו לקיוסק וקנינו לרוני חפיסת שוקולד. יוסי החזיק את השוקולד חזק וציפה לחזור אל רוני. כשהגענו, גם לנו חיכתה הפתעה מרוני. הבית היה מסודר והכלים בכיור היו שטופים. התנפלנו על רוני בחיבוקים ובנשיקות וקראנו יחד: "אוהבים אותך רוני". יוסי הושיט לה את חפיסת השוקולד. רוני כל כך התרגשה. היא חיבקה אותנו חזק וחילקה לכולם מהשוקולד. באותו ערב הלכנו לישון בהרגשה נפלאה.

חושבים יחד

- ★ מה הדאיג את הילדה?
- ★ מה הסבירה לה אימא?

★ כעת נספר את המסופר בפרשת פנחס והתלמידים ינסו להסביר כיצד זה קשור לסיפור.

עם ישראל חוטא ומתחתן עם בנות מדין ומואב. הם עובדים ל"בעל פעור" – סוג של עבודה זרה, ועושים מעשים חמורים. נשיא שבט שמעון, זמרי, חוטא עם אישה מדדינית, ובעקבות כך פורצת מגפה – מחלה קשה בעם ישראל ורבים מהעם מתים. פנחס בן אהרון הכהן "מקנא לה". קשה לו לראות איך נשיא שבט בישראל עושה מעשה חמור כל כך. הוא לוקח רומח והורג את זמרי ואת כזבי בת צור, האישה המדיינית, ובאותו הרגע המגפה הקשה מפסיקה. הקב"ה שמח במעשה של פנחס ומברך אותו שבזכותו נעצרה המגפה, אבל עם ישראל עצוב. הם מרגישים שהקב"ה כועס עליהם וחוששים שמא אין הוא רוצה בהם ושאהבתו אותם התמעטה. לכן הקב"ה מבקש לספור את עם ישראל ומוסיף לכל אחת ואחת מהמשפחות אותיות משמו: ה"א בתחילה ויו"ד בסוף. חנוך הפך להחנוכי, פלוא הפך להפלואי וכן הלאה. וכך הקב"ה העיד בהם שהם בניו למרות חטאם.

★ מה היה חטאם של עם ישראל?

★ מה קרה בעקבות החטא?

★ מי עצר את המגפה? כיצד?

★ מה חשבו בני ישראל אחרי החטא?

★ כיצד הראה הקב"ה לעם ישראל שהם עדיין בניו אהובים?

★ כיצד דבר התורה מהפרשה מתקשר לסיפור?

סור מרע ועשה טוב

רוני נשארה בבית. היא יכלה להחליט להמשיך במעשיה, אך היא בחרה לעשות טוב. לפעמים קשה לנו להפסיק לעשות מעשים לא טובים, אך אם נוסיף טוב, זה יעזור לנו לסור מרע.

משחק - חבילה עוברת - עשה טוב!

נתחלק לשתי קבוצות.

כל קבוצה תחשוב על דברים טובים שכל אחד יכול לעשות למען המשפחה (עזרה בבית, כיבוד הורים, יחס לאחים ועוד ועוד) ותכתוב כל רעיון על פתק נפרד (רצוי רעיונות כמספר התלמידים בקבוצה).

★ נחלק עיתונים, דבק ופרס (כגון: סוכריות כמספר ילדי הקבוצה המשחקת).

★ ילדי הקבוצה יכינו מהפתקים שכתבו משחק 'חבילה עוברת' לקבוצה השנייה.

★ נשחק במקביל את המשחק: כשנפעיל מוזיקה, התלמידים יעבירו את החבילה מאחד לשני.

★ נפסיק את המוזיקה. התלמיד שהחבילה נעצרה אצלו, יקרא את הפתק לחברי הקבוצה.

יצירה : הכנת פרחים לשבת

★ נחלק לכל תלמיד פרח (נספח).

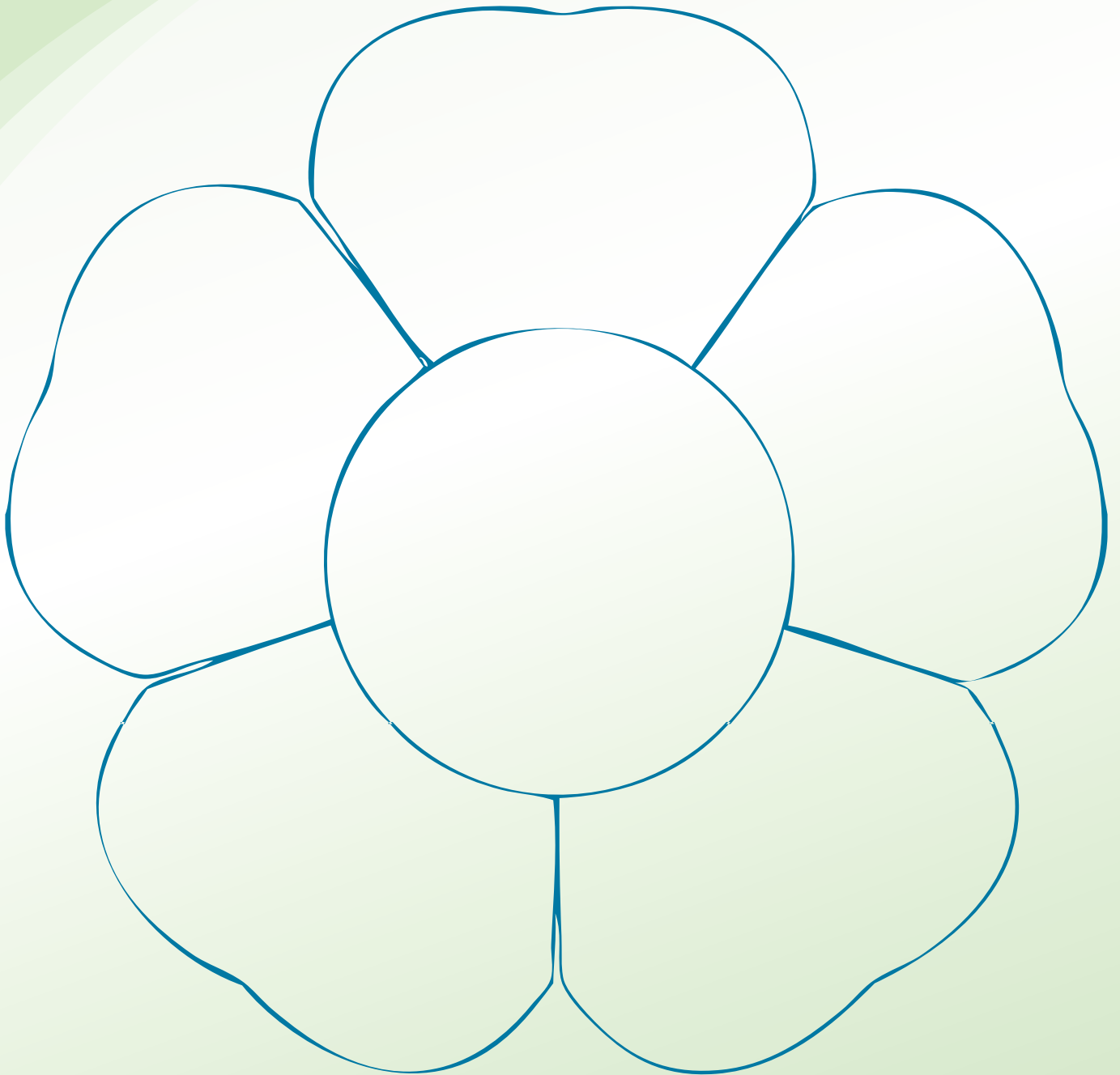

★ נבקש מכל תלמיד לכתוב מעשה טוב שהוא מקבל על עצמו לעשות למשפחתו לכבוד שבת, לעטר ולקשט את הפרח.

★ ניתן להדביק על בריסטול. אפשר לאפשר מספר פרחים לפי הזמן שנותר.

נספח - פרח

הפעלה 9 - כיבוד הורים - גזל שינה

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

הקב"ה מצווה אותנו בעשרת הדברות בדיבר החמישי: "כִּבַּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יָאָרְכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם עַל הַאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָךְ" (שמות פרק כ' פסוק י"ב). למצווה זו פרטים רבים. הפעם נלמד על האיסור להעיר את אבא ואת אימא משנתם ועל המקרים בהם מצווה להעירם. כמו כן נלמד על המושג 'גזל שינה'.

המטרות:

- ✪ התלמידים ילמדו על "גזל שינה" בכלל ועל חומרת האיסור בפרט כשמדובר בהורים.
- ✪ התלמידים יידעו להבחין בין המקרים שבהם אין להעיר את ההורים לבין המקרים שמצווה להעירם.

ההכנות הנדרשות:

- ✪ יש להביא חצי שמינית בריסטול לכל תלמיד וצבעים.

סיפור: גונבי השינה

- ✪ נספר:

"אני אשיג אותך", צעק גדי לנועה. "מה פתאום!" קראה נועה והגבירה את מהירות ריצתה. היה זה בשבת בצהריים. אבא ואימא נחו בחדרם, והאחים גדי ונועה חזרו הביתה מגן המשחקים במצב רוח מרומם. "ניצחתי", צעקה נועה ופרצה בצחוק מתגלגל. "בפעם הבאה אנצח אותך", קרא גדי והחל גורר כיסא כבד לעבר ארון הממתקים. "אימא לא מרשה לקחת בלי רשות", אמרה נועה ומשכה את גדי למטה. גדי לא יותר ורקע ברגליו. "בוא נשחק במחבואים", אמרה נועה שביקשה להשכיח מאחיה הקטן את הרעיון לקחת סוכריות מהארון. גדי צהל לשמע ההצעה. "עשר, עשרים, שלושים", ספרה נועה בקול רם. גדי התרוצץ בין חדרי הבית כדי למצוא מקום מסתור, וכשנועה מצאה אותו נשמעו קולות צחוק וצהלה. הילדים רצו, השתוללו, צחקו והתגלגלו, צעקו והתווכחו. לפתע נפתחה דלת חדר ההורים. אבא ואימא עמדו בפתח בפנים עצובות ובעיניים אדומות.

"לקחתם בלי רשות", אמר אבא. ואימא הוסיפה: "לקחת בלי רשות זה גזל!"
נועה לא הבינה למה התכוונו אבא ואימא.

'אולי הם חושבים שלקחנו מהסוכריות בלי רשות?' היא חשבה וניסתה להסביר.
"גזלתם משהו אחר", אמר אבא ואימא הוסיפה: "חשוב יותר מסוכריות".

חושבים יחד

- ★ מדוע לדעתכם ההורים של גדי ונועה היו עצובים?
 - ★ למה התכוונו ההורים כשאמרו: "לקחתם בלי רשות" לקחת בלי רשות זה גזל!
 - ★ מה גזלו גדי ונועה מההורים?
 - ★ מדוע לדעתכם הדבר שגזלו גדי ונועה חמור יותר מלגזול סוכריות?
 - ★ חשבו: האם אפשר להחזיר את הגזלה?
 - ★ תנו לגדי ונועה רעיונות כיצד לתקן את המעשים שלהם בשבת הבאה.
 - ★ נסכם ונאמר: גדי ונועה "גזלו את השינה של אבא ואימא. גזל שינה הוא חמור כי אי אפשר להחזיר אותו. מי שמתעורר לפני הזמן, נשאר עייף וקשה לו לחזור ולהירדם.
- העשרה:** האם אתם מכירים את הסיפור על דמא בן נתינה? מה אפשר ללמוד ממקרה מיוחד זה?

דמא בן נתינא:

פעם אבדה אבן "ישפה" מן החושן של הכהן הגדול (הכהן הגדול היה לובש על ליבו חושן זהב שבו שתיים עשר אבנים יקרות כנגד שבטי ישראל: אודם, פטדה, ברקת, נופך, ספיר, יהלום, לשם, שבו, אחלמה, תרשיש, שוהם וישפה. האבן **ישפה** היא כנגד בנימין שהצטיין במידת השתיקה - **יש** לו **פה** והוא שותק. והיות שהכהן הגדול אינו יכול לעבוד כך בבית המקדש, ניסו חכמים למצוא בהקדם אבן שכזו. הם שמעו כי יש אבן כזו בידיו של דמא בן נתינה מאשקלון ומיהרו ללכת אליו. דמא אכן היה מוכן למכור להם את האבן תמורת שישים ריבוא דינרי זהב.

הלך דמא להביא את האבן והנה הוא רואה כי אביו ישן ורגליו פשוטות על התיבה שבה מונחת האבן. הלך לחכמים והודיע להם כי נכון לעכשיו, אינו יכול לתת להם את האבן. חשבו חכמים כי כנראה הוא רוצה עבורה סכום גדול יותר, והכפילו את המחיר! אך דמא עמד בסירובו. ניסו חכמים להעלות את המחיר שוב ושוב! - ועדיין הוא עומד בסירובו. משראו כך, פנו ללכת. כשהתעורר אביו, קרא דמא לחכמים ואמר להם: "הנה, מוכן אני עכשיו למכור את האבן". רצו חכמים לשלם את המחיר האחרון שנקבו. אמר להם דמא: "האם אמכור לכם את כבודו של אבא תמורת כסף?! איני נהנה מכבוד אבותיי כלום!"

מה השכר שפרע לו הקב"ה? לשנה הבאה ילדה פרתו פרה אדומה, ונתנו לו ישראל זהב רב כמשקלה.

★ נמשיך בסיפור:

בשבת הבאה זכרו גדי ונועה לשמור על השקט. הם שיחקו בחצר את משחק המחבואים שכהן אהבו, ואחר שיחקו בחדרם בלגו ובהרכבת פאזל. הזמן עבר בנעימים. לפתע התבוננה נועה בשעון ונבהלה: השעה הייתה עשרה לחמש. עוד מעט תתחיל בבית הכנסת תפילת מנחה ואבא עדין ישן.

נועה לא ידעה מה לעשות. האם מותר לה להעיר את אבא? גדי חשב שמוכרחים להעיר את אבא כי אחרת יפסיד את התפילה בבית הכנסת ויתעצב. נועה לא ידעה מה להחליט.

חושבים יחד

★ מה הייתם עושים במקרה כזה?

★ נסו לתאר איך ירגיש אבא אם יתעורר ויגלה שהפסיד את התפילה.

★ נקרא את ההלכה ונלמד כיצד לנהוג:

היו אָבִיו או אִמּוֹ יְשָׁנִים... אָסֹר לְהַקְיֵצֵם מִשְׁנָתָם... וּמִצְוָה לְהַקְיֵצוֹ לְלַכֵּת לְבֵית-הַכְּנֶסֶת אוֹ לְשָׂרְ דָּבָר מִצְוָה, מִפְּנֵי שְׂכָלָם חַיִּבִים בְּכָבוֹד הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא...

★ נסביר:

יש מקרים שזו מצווה להעיר את ההורים. המשותף לכל המקרים הם דברים חשובים שההורים מחויבים להם כמו תפילה ושאר מצוות (כולם מחויבים לכבד את ה') או במקרים שברור שאבא או אימא יצטערו מאוד אם יפסידו או ח"ו במקרה של סכנה.

משחק: להעיר או לא להעיר (לפי הכללים של המשחק "ים יבשה")

★ נעמוד במעגל.

★ נתאר מקרה. אם ההלכה היא להעיר את הורים – נקפוץ אל תוך המעגל, ואם לא – נעמוד במקום.

★ בכל פעם שמתגלה דילמה, ננהל דיון קצר שבו התלמידים ישכנעו זה את זה.

★ מי שנפסל יוצא מהמשחק.

★ הניצחון ל-7 התלמידים שלא התבלבלו.

רשימת המקרים שקורים כשאבא או אימא ישנים. להעיר או לא להעיר?

1. גדי צריך עזרה במציאת הכדור שלו.

2. נועה נפלה וקיבלה מכה קטנה ולא ממש כואבת.

3. לגדי ונועה משעמם ואין להם במה לשחק.

4. אימא של נועה הלכה לנוח ביום שישי והגיע זמן הדלקת נרות שבת.

5. גדי טיפס על הכיסא ונחבל. יורד לו דם מהראש.

6. אבא של נועה ביקש שיעירו אותו בעוד שעה.
7. נועה צריכה לבקש רשות לצאת כי חברותיה הזמינו אותה לבוא אליהן הביתה.
8. השכנה טלפנה וביקשה לשוחח עם אימא.
9. אימא מצפה לשיחת טלפון מאד חשובה והיא תצטער שהפסידה אותה.

יצירה:

מכנים לאבא ולאימא שלט לחדר.

נכין שלט לדלת שיזכיר לנו לשמור על השקט בשעה שההורים ישנים.

החומרים: חצי שמינית בריסטול בצבע לבן וצבעים.

אופן ההכנה: העתיקו את תוכן השלט לבריסטול. ציירו מסגרת, צבעו וקשטו.

היו אָבִיו או אִמּוֹ יְשָׁנִים...

אָסֹר לְהַקְיֵץ מְשָׁנָתָם.

זֵהִירוֹת גַּל שִׁנָּה.

נִיתַן לְהוֹרִים שִׁקֵּט בַּמִּתְנָה.

הפעלה 10 - כוחן של מילים -

תקשורת במשפחה

כישורי חיים - החופש לגדול

יש דרכים רבות לעשות חסד. אחת מהן היא בכוח המילים. "מוות וחיים ביד הלשון". אנו יכולים בעזרת מילה בודדת לפגוע בבן אדם ח"ו או להיפך - לשמח אותו. ניקח לדוגמה את נושא המשפחה בו אנו עוסקים. ניתן להפוך את הבית למקום שהרבה יותר נעים וטוב לחיות בו - בזכות מילים טובות שנגיד. ראשית - "סור מרע" - לא נצעק, לא נתחצף, לא נעליב. במקביל - "עשה טוב" - נפרג, נגיד "תודה", "בבקשה", נחמיא (על אוכל, על כביסה נקייה, על צ'ופר). נחייך - חיוך אחד שווה אלף מילים. כך הבית שלנו יהיה נעים ומזמין.

מטרות:

- ✪ התלמידים יידעו את כוחן של המילים וירצו להשתמש בכוח זה כדי להיטיב.

מהלך

המורה תכין לוח או פלקט שבו יופיעו הכותרות: מילים שילדים שונאים, מילים שילדים אוהבים, מילים שמעליבות ילדים, מילים שמעודדות ילדים.

המורה תבקש מהתלמידים לחשוב על מילים שהם מכירים בכל אחת מהקטגוריות הנ"ל מתוך אוצר המילים שנהוג אצלם בבית או בחוג המשפחה, ולרשום אותן על הפלקט.

תיערך שיחה בכיתה:

- ✪ מתי משתמשים במשפחתם במילים השייכות לכל אחת מהקטגוריות הנ"ל? מתי אומרים להם מילים שנואות או מעליבות? מתי אומרים להם מילים אוהבות?
- ✪ מה הם מרגישים כאשר אומרים להם מילים מכל אחת מהקטגוריות הנ"ל?
- ✪ מה הם מרגישים כשאומרים להם 'לא'?
- ✪ איך הם היו רוצים שיגידו להם ש'אסור' או ש'אי-אפשר', או שעשו מעשה שטותי?
- ✪ האם גם הם משתמשים כלפי הוריהם או כלפי אחיהם במילים שנואות? מעליבות? אוהבות? או מעודדות? ומתי?
- ✪ מה הם יכולים לעשות כדי שהתקשורת בבית תהיה נעימה יותר?

המורה תציע לתלמידים להתאמן באמצעות משחק תפקידים בשימוש במילים אהובות או שנואות שהם יכולים לומר להורים או לאחים.

המורה תבחן עם התלמידים אם גם בכיתה נעשה שימוש במילים השייכות לאותן קטגוריות, ומה ניתן לעשות בכיתה על מנת להוסיף מילים אהובות ולהפחית מילים שנואות.

הפעלה 11 - המקדש ייבנה באהבה

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

אנו נמצאים לקראת או בעיצומם של שלושת השבועות - בין י"ז בתמוז ל - ט' באב. בימים אלו נוהגים מנהגי אבלות זכר לחורבן בתי המקדש. בית המקדש השני חרב בגלל שנאת חינום ובע"ה בקרוב נזכה לבניין בית המקדש השלישי - בזכות אהבת חינום.

תארו לעצמכם מצב שבו אתם נמצאים על אי בודד ללא נפש חיה סביבכם. לאחר תקופה ארוכה פתאום הגיע אדם נוסף לאי. איזו שמחה אדירה תהיה לכם! איזו התרגשות! מישהו שמדבר בלשון בני אדם, מישהו להיות איתו! ועכשיו תארו לעצמכם שהמישהו הזה הוא אח שלכם... ייתכן שהשמחה תגדל שבעתיים למצוא אח אובד, וייתכן - שכמו שרבים בבית - תריבו גם שם... זה לא חייב לקרות! השאיפה שלנו היא לאהוב את אח שלנו ולשמוח בו כמו שהיינו אוהבים כל אדם אחר ושמחים בו! ואולי אף יותר...

אז כל פעם שיהיה בבית כמעט ריב - בואו נקבל על עצמנו לחשוב שאנחנו על אי בודד ואנו פוגשים אדם כמונו לאחר זמן רב שלא ראינו איש. הזיכרון הזה יעזור לנו להתגבר ולא לריב אלא לוותר. שיהיה בהצלחה!

א' באב הוא יום פטירתו של אהרון הכהן, אוהב שלום ורוחף שלום. הבה נעצים את אהבת החינום שלנו ונלך בדרכיו של אהרון!

הפעלה:

כשאנו עוסקים בנושא המשפחה, חשוב לדבר על אהבת חינום במשפחה - כיצד אנו מרבים אהבה בתוך המשפחה ובין האחים במקום שנאה, ריב ומחלוקת.

בהפעלה זו נקשר בין נושא המשפחה לבין התקופה בה אנו נמצאים - תקופת שלושת השבועות.

מטרות:

- ✪ התלמידים ילמדו על אהבת חינום וירצו להרבות בה - גם במסגרת הבית והמשפחה.
- ✪ התלמידים יידעו כי בזכות אהבת חינום ייבנה בית המקדש ויקשרו בין נושא המשפחה לבין תקופת ימי "בין המיצרים" בהם אנו נמצאים.

ההכנות הנדרשות:

- ✪ יש לצלם את דף המשימה (נספח 1) כמספר הקבוצות בכיתה, חמישה תלמידים בקבוצה.

פתיחה: בזכות אהבת חינוך

- ★ נאמר לתלמידים: אנו נמצאים עכשיו בחודש תמוז. בחודש זה חל צום י"ז בתמוז וכעבור שלושה שבועות בחודש אב חל צום תשעה באב.
- ★ נשאל: מישהו יודע למה צמים?
- ★ נסביר: י"ז בתמוז ו - ט' באב אלו צומות הקשורים לחורבן בית המקדש. ב - י"ז בתמוז החל מצור על ירושלים וב - ט' באב החלה שריפת בית המקדש.
- ניתן להרחיב - לפי רמת הכיתה, הרצון והזמן: היו לנו שני בתי מקדש, בית המקדש הראשון ובית המקדש השני. בית המקדש הראשון נחרב על ידי נבוכדנצר מלך בבל. בית המקדש השני נחרב על ידי טיטוס מלך רומא.
- ★ נשאל: האם אתם יודעים את הסיבה לחורבן בית המקדש השני? (שנאת חינוך).
- ★ נדון: מהי שנאת חינוך?
- ★ נבקש מהתלמידים דוגמאות לשנאת חינוך בכיתה ובבית.
- ★ נבקש מהתלמידים דוגמאות לאהבת חינוך בכיתה ובבית.
- ★ נאמר: אם בית המקדש נחרב בגלל שנאת חינוך, הוא ישוב ויבנה בזכות... אהבת חינוך!

גוף השיעור: שני האחים ובית המקדש

- ★ נספר את הסיפור על שני האחים:

שני האחים ובית המקדש

היה היו פעם שני אחים. האחים אהבו מאד זה את זה ועבדו את חלוקת האדמה שהוריש להם אביהם. האח הבכור היה נשוי והיו לו הרבה ילדים, ואילו האח הצעיר היה רחוק. כל שנה בעונת הקציר היו קוצרים השנים את התבואה ומחלקים אותה: חצי לאח הבכור וחצי לאח הצעיר. לילה אחד אחרי הקציר נדדה שנתו של האח הרחוק. הוא קם ממטתו וחשב: אחי נשוי ויש לו ילדים, הוצאותיו מרבות משלי. הוא צריך את התבואה יותר ממני. אקום ואעביר אליו בשקט בלי שיירגיש אלוטות שבולים וכן יוכל להתפרנס בכבוד. יצא האח הרחוק והעביר עשר אלוטות שבולים אל ערמת האלוטות של אחיו וחרש לישן בשלנו. באותו לילה נדדה גם שנתו של האח הנשוי: אחי עדין רחוק, לא זכה כמוני להקים משפחה. ודאי הוא זקוק לכסף רב, מי יודע אם יספיקו לו האלוטות לדאג לצרכי חתנה ובית. עלי לעזר לו. החליט ועשה. קם האח הנשוי והעביר בשקט בשקט עשר אלוטות שבולים לערמת האלוטות של אחיו הרחוק. למחרת בבקר התפלא כל אחד מן האחים לראות שלא חסרה בערמת האלוטות שלו אף אלוטת שבולים אחת. כך נהגו האחים גם למחרת, ושוב הפתעו לגלות שלא חסרות להם אלוטות. בלילה השלישי נפגשו שני האחים בחצי הלילה באמצע הדרך, ובידיהם האלוטות שבולים שרצו להעביר איש לאחיו...

ובאותו הלילה – כך מספרים מספרי הסיפורים -
שלמה המלך לא הצליח לישון
כי לא הצליח להחליט נכון
באיזה מקום ייבנה המקדש הראשון.
הוא קם בחצי הלילה ויצא מהארמון,
הלך ברחובות ושוטט בעיר,
היה זה לילה עם ירח בהיר.
הוא הגיע לאותו השדה שבו התחבקו שני האחים,
עמד בשקט מן הצד נרגש,
ראה כיצד נוהגים שני האחים זה בזה וחש:
כאן במקום הזה ייבנה בית המקדש!!!
מאז חלפו הרבה שנים. בית המקדש היפה חרב,
ונשאר רק כותל אחד מצד מערב.
אך נתפלל שיום אחד בהיר -
שוב באותו מקום ובאותה העיר
בזכות שנרבה באהבת חינוך וביחס טוב
נזכה שבית המקדש ייבנה בקרוב!

נשמע את תחושות התלמידים לאחר הסיפור.

★ נדגיש את האהבה והאכפתיות ששוררת בין שני האחים. כל אחד חושב על זולתו ולא על עצמו.

★ נחשוב:

- ★ אילו האח הנשוי היה חושב רק על עצמו – הוא היה אומר: לי מגיע יותר כי...
- ★ אילו האח הרווק היה חושב רק על עצמו – הוא היה אומר: לי מגיע יותר כי...
- ★ מדוע לא אמרו האחים דבר זה לזה כאשר ראו בבוקר את ערימת האלומות שלהם ושמם לב כי יש להם אותה כמות שיבולים כמו בתחילת הלילה?
- ★ מה הבינו האחים כשנפגשו באמצע הדרך?
- ★ מדוע בחר הקב"ה לבנות את בית המקדש דווקא במקום זה?
- ★ נאמר כי הקב"ה היה מרוצה מהאהבה ששני האחים הפגינו זה כלפי זה.
- ★ נשאל: מי מכיר שיר שקשור לכך?
- ★ נשיר או נלמד את השיר: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד".

סיכום: כתיבה יוצרת

- ✪ נאמר: בסיפור כל אח מתחשב באחיו ומוותר על החלק שלו לטובת אחיו.
- ✪ נתחלק לקבוצות של חמישה תלמידים.
- ✪ נחלק לכל קבוצה דף עם הסיפור (נספח 1) ונבקש:
 - ✪ לחבר המשך לסיפור.
 - ✪ לכתוב רשימת דוגמאות של התנהגות חיובית וויתור בתוך המשפחה.
 - ✪ לשתף את חברי הקבוצה במקרים בהם נהגתם אתם כמו האחים שבסיפור.
- ✪ נקציב זמן לעבודה ונאפשר לתלמידים לשתף במה שכתבו ואמרו.

הפעלה 12 - לבקש עזרה...

להגיש עזרה לחבר

כישורי חיים - החופש לגדול

הפעלה:

רבים המצבים שבהם אנו זקוקים לעזרת האחר. היכולת לבקש עזרה והיכולת להגיש עזרה לאחר הם שני כישורים הנחוצים במצבי קושי ומצוקה.

ילדים ומבוגרים נתקלים בקושי לבקש עזרה. חלקם חוששים להיחשף ולתקשר עם האחר בעת הזדקקות לסיוע, חלקם תופסים עזרה כהכרה בחולשה, כפגיעה בעצמאות. קושי נוסף קשור לדרך ניסוח הבקשה.

אימון הכישורים האלו יוצא מתוך הנחה ששניהם נותנים ביטוי לפתיחות למצבים אישיים של חולשה, שניהם, בדרך שונה, מובילים להעצמה.

מטרות:

✪ התלמידים ילמדו כי לקבל עזרה זו אינה בושה.

✪ התלמידים יפתחו תשומת לב לזולתם הזקוק לעזרה וימחרו להגיש אותה.

מהלך

1. המורה תכין כרטיסיות ובהן סיפורים על ילדים שזקוקים לעזרה מחבריהם. כל ילד ייקח בתורו כרטיסייה, יקרא את הסיפור, ויחשוב כיצד הוא היה עוזר לחבר הזה. לפניכם דוגמאות לכרטיסיות.

✪ דנה הביאה היום לבית-הספר ספרים על ארה"ב... היא מתקשה ללכת עם התיק ועם שקית הספרים... היא עוצרת בכל רגע...

✪ משה חולה. הוא נעדר מבית-הספר כבר יומיים. מכיוון שהוא גר רחוק, לא הביאו לו את חומרי העזר שחולקו בכיתה.

✪ דנה תורנית בכיתה, אבל אחותה הקטנה באה לקרוא לה כי מישוהו הכה אותה.

✪ משה נתקל בברזל ונפל בחצר. הוא השתטח על הרצפה וקשה לו לקום...

✪ אתי יושבת בכיתה ובוכה...

* דנה רוצה לארגן יום-הולדת לאימא שלה, ולא יודעת איך...

* משה הוא עולה חדש בכיתה ולא יודע כלל עברית. הוא עומד לבדו בחצר...

ייתכן שילד יקבל כרטיסייה ולא יידע למצוא פתרון או לגבש דרך לעזרה. חברי הכיתה יעזרו לו. אפשר גם לבקש מדי פעם מילדים נוספים להציע עזרה שונה לאותו מצב.

2. לאחר שהילדים התאמנו בהצעות לעזרה, תבקש המורה מהתלמידים לספר על מצבים שבהם הם זקוקים לעזרה מחבריהם לכיתה.

המורה והכיתה יעזרו לילדים לנסח את בקשת העזרה.

לדוגמה:

שכחתי את המפתח, אפשר להישאר אצלך?

כבד לי, את יכולה לעזור לי...

3. לאחר שינוסח הצורך, תשאל המורה אם יש מישהו שמוכן לעזור, וכיכד.

4. בסיום השיעור תכריז המורה, כי בשבוע הקרוב כל ילד ינסה לפחות פעם אחת לבקש עזרה ממישהו מהכיתה, ופעם אחת לעזור לחבר בכיתה.

מדי פעם, במהלך השבוע תשאל המורה את הילדים אם הם מצליחים ומה הם מרגישים.

הפעלה 13 - לקראת שבת לפרשת מטות -

ערבות הדדית

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

בפרשתנו באים לפני משה השבטים ראובן גד וחצי המנשה ובפיהם בקשה להישאר בעבר הירדן המזרחי. הם טוענים כי יש להם מקנה רב והאזור פורה. משה כועס על בקשתם ואומר: "האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשובו פה?" עד כדי כך חורה הדבר בעיניו עד שהוא מאשים אותם בחזרה על החטא הנורא, חטא המרגלים: "ולמה תניאון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם ה'?" משה רואה את כל שבטי ישראל כיחידה אחת שלמה, אחים הפועלים למטרה משותפת ולא יעלה על הדעת שאח אחד ישתמט מהמשימה המשותפת. רק כאשר משכנעים השבטים את משה כי יצאו למלחמה חלוצים עם אחיהם מסכים משה לבקשתם.

המטרות:

- ✪ התלמידים יכירו את הסיפור בפרשה העוסק בבקשת שניים וחצי השבטים.
- ✪ התלמידים ילמדו על חשיבותה של ערבות הדדית ועל כך שכל ישראל אחים.
- ✪ התלמידים יפנימו את חשיבות הערבות ההדדית בתוך המשפחה.

ההכנות הנדרשות:

- ✪ יש להביא דפים לבנים כמספר התלמידים להכנת היצירה.
- ✪ יש להביא פרטי לבוש שונים לשלב ההצגות.

ההפעלה:

סיפור - קולות משונים מחדר 564

✪ נספר

האוניה הפליגה ימים רבים על מי מנוחות. יום אחד החליט יוסקה מחדר מספר 564 שנמאס לו להיטלטל זמן כה רב על הגלים הסוערים. "אחבר את המיטה שלי לרצפת האוניה, אולי כך ארגיש יותר יציב וסוף סוף אצליח לישון". כך חשב לו יוסקה והחל קוזח במרץ חור ברצפת החדר שלו כדי לקבוע את המיטה עם ברגים. תושבי האוניה ששמעו קולות משונים מחדר 564 מיהרו לבדוק ולתדהמתם לא היה גבול. "כולנו נטבעו!!!" צעקו בבעתה. "עוד מעט יכנסו מים וכולנו נמות!" "עזבו אותי בשקט", צעק יוסקה. "אני בסך

הכול משפר את התנאים שלי. אינכם יכולים לומר לי מה לעשות בחדרי הפרטי! שילמתי כרטיס להפלגה בדיוק כמוכם!"

חושבים יחד

- ✪ הסיפור הזה הוא משל. נסו להסביר מהו הנמשל.
- ✪ הבה נדמיין שהבית שלנו הוא כמו אונייה. כל בני המשפחה הם הנוסעים שמפליגים יחד כדי להגיע בשלום למקום השמחה והאושר. חשבו אלו התנהגויות יכולות "להטביע" את האוניה ואלו התנהגויות יקדמו אותה בשלום למחוז חפצה.

מפליגים באוניית המשפחה

- ✪ נציג בפני הכיתה תמונה (נספח 1).
- ✪ נבקש מהתלמידים לתאר מה בתמונה.
- ✪ נדון במצבים השונים המובאים בתמונה – מצבים שמזמינים ויתור, סבלנות ו"ראש גדול".

מציגים ומפליגים

- ✪ נזמין בכל פעם שני תלמידים שיציגו בפני הכיתה את אחד מהמצבים שמתוארים בתמונה (אפשר גם להמציא מצב דומה) יחד עם הפתרון. לדוגמה: שני ילדים מציגים מריבה על השימוש במחשב ופתרון של ויתור וקביעת זמנים או משחק משותף מול המחשב.
- ✪ נסכם ונאמר: במשפחה חשוב לוותר וחשוב לעזור זה לזה. אם כל אחד יעשה מה שיתחשק לו ומתי שיתחשק לו, האוניה עלולה לטבוע. לא נרעיש כשאימא נחה או כשאח לומד. נושיט יד למראה של כיור עמוס כלים. נוותר ונתחלק במשימות.

פרשת השבוע

- ✪ נספר שבפרשת השבוע בני ישראל עומדים ממש לפני הכניסה לארץ. והנה באים לפניהם משה בני שבט ראובן, גד וחצי משבט מנשה ומבקשים מהם להישאר בעבר הירדן ולא להיכנס לארץ. מדוע עשו זאת? כי ראו שהמקום פורה ולהם היה מקנה רב.
- ✪ משה נבהל ואומר להם: "האחים שלכם יילחמו על כיבוש הארץ ואתם תשבו כאן?? הרי כל עם ישראל אחים ובמשפחה צריך לשתף פעולה, לעזור זה לזה". השבטים מבטיחים למשה שהם ישאירו את הילדים, הנשים והרכוש בעבר הירדן, יילחמו עם כל העם ורק אחרי שינצחו במלחמה וכל שבט ושבט יישב בנחלתו הם יחזרו לביתם. כשמשה משתכנע שהם לא מתחמקים מהמשימה, הוא נענה לבקשתם.

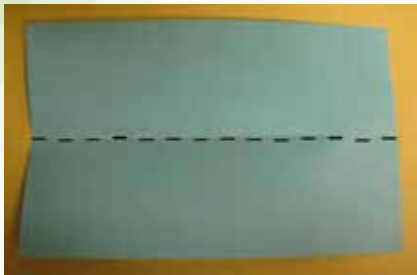
יצירה – כולנו בסירה אחת הבה נשמור עליה

- ✪ נכין עם התלמידים סירה.

החומרים – דפים לבנים.

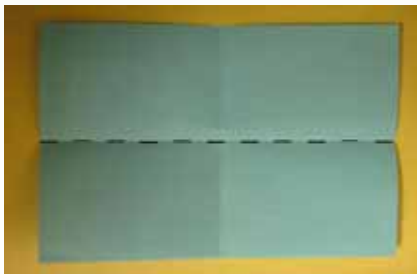
נחלק לכל תלמיד דף לבן ונבקש ממנו לכתוב על גבי הדף החלטה טובה לערבות הדדית במשפחה. מהדף נכין סירה שתזכיר לנו לשמור על הסירה ולא לקדוח בה חורים.

הוראות להכנת סירה:

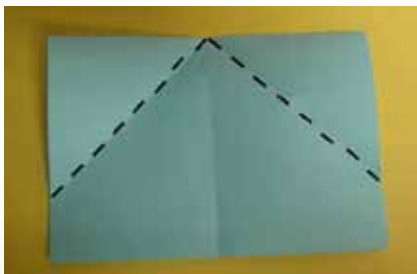
1. בשביל הסירה מנייר הזו תצטרכו מלבן נייר אחד.

2. קפלו את הנייר לאורכו.

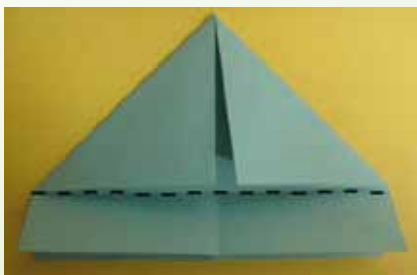

3. פתחו את הקיפול.

4. קפלו את הנייר לרוחבו.

5. הניחו את הנייר כשחלקו הפתוח מופנה כלפי מטה.

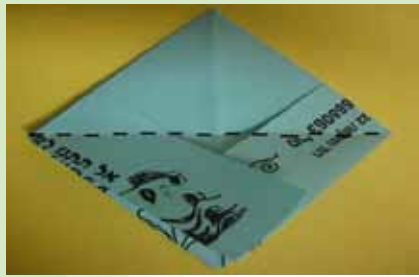
6. קפלו את 2 הפינות כלפי מטה עד הקפל המרכזי.

7. קפלו את השכבה העליונה בחלק התחתון כלפי מעלה - מהיכן שמתחילים המשולשים.

8. חזרו על התהליך בצד השני.

9. משכו את 2 השכבות הרחק אחת מהשנייה עד הסוף.

ראו תמונה הבאה בשביל התוצאה.

מעכו עד שהנייר ישוטח לגמרי.

קפלו את הפינה התחתונה עד הפינה העליונה.

הפכו את הנייר וחזרו על התהליך.

משכו את 2 השכבות הרחק אחת מהשנייה עד הסוף.

מעכו את המודל עד שהדגם ישוטח.

משכו בקצוות העליונות לצדדים בעדינות.

המשיכו למשוך ומעכו את הדגם עד שישוטח.

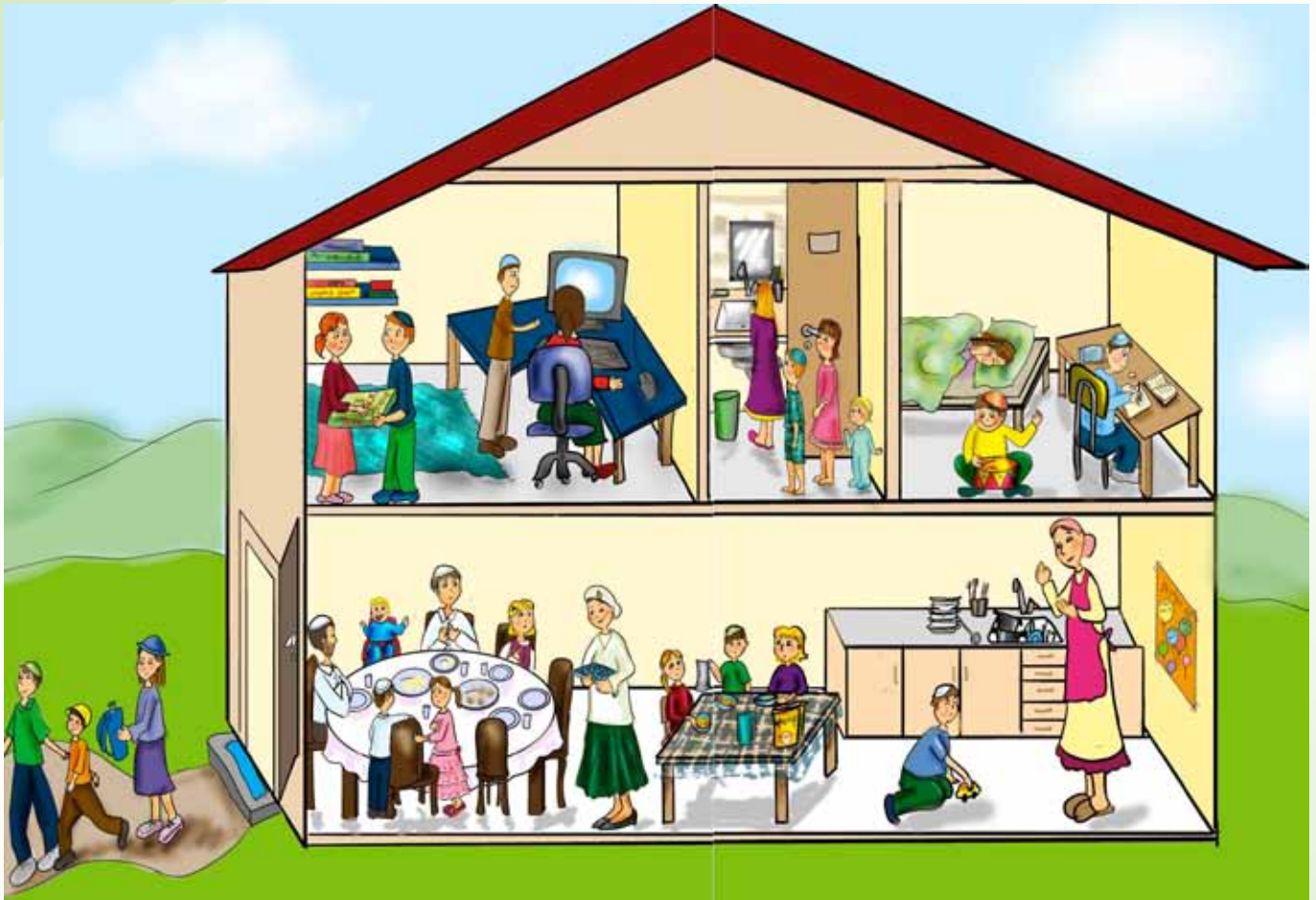

משכו מעט את 2 השכבות לצדדים מלמטה.

הסירה שלכם מוכנה לשוט במים!

נספח 1 - תמונה

הפעלה 14 - חלום של עם

כיתות א'-ב' - החופש לגדול - העשרה אל תוך החופש

לכל אחד מאיתנו יש חלום. אנו רוצים בריאות ופרנסה טובה, הצלחה ועוד ועוד.

ככל שנחלום גבוה יותר, נגיע רחוק יותר. אדם שיש לו מטרות, יצליח להגשים לפחות את חלקן. הוא יודע לאן הוא הולך, לאן הוא חותר להגיע. אך אדם שחי את חייו בלי לדעת למה - לא יגיע רחוק. אין לו מטרה ברורה אליה הוא שואף.

זה טוב לחלום. זה נותן כיוון בחיים. צריך לשאוף שהחלומות שלנו יהיו משמעותיים.

בימים אלו, ימי בן המצרים זמן חורבן המקדש, נעצור לרגע ונשאל את עצמנו: מהו החלום הלאומי שלנו כעם? מהו הדבר שיוליך אותנו לפסגה? אנו מאמינים כי בשעה שנשוב אל ארמון המלך, נגשים את חלומנו.

המטרות:

✪ התלמידים יתעוררו ויקוו לבנין המקדש.

ההכנות הנדרשות:

✪ יש להביא דפים חלקים כמספר תלמידי הכיתה.

✪ יש לצלם את הפתקים (נספח 1) כמספר תלמידי הכיתה.

פתיחה: כובע קסמים

✪ נקרין את הסרטון עם השיר "כובע קסמים" (עם רינת גבאי) או לחילופין נקריא את מילות השיר:

<https://www.youtube.com/watch?v=0kgCK7NuGIO>

כובע קסמים

מילים: לאה גולדברג

לחן: רמי קליינשטיין

א. כל הימים, כל הימים
חולמת אני על כובע קסמים.
כובע קטן, מקושט נוצה,
העושה כל מה שאני רוצה.

ב. אחבוש אותו ואומר, למשל:
"כובע, עשה שאני אגדל!"
והנה מיד הנני עולה,
וגופי מתמתח ואני גדולה,
ואין כמוני בכל העולם;
כי אני גדולה וגבוהה מכולם.
והכול מסתכלים ביראה וכבוד,
כי הרי אני גדולה עד מאוד.

ג. ואימא בערב כבר לא תאמר:
"לכי לישון כבר מאוחר!"
ואבא לא עוד יגער במילים:
"אל תתערבי בשיחת הגדולים!"
וכשאדבר יקשיבו כולם,
כי אני הגדולה בכל העולם.

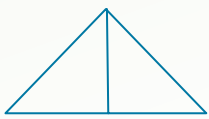
4. הנה בליבי בקשה שנייה:
"כובע הייה לאוניה!"
מיד הוא קופץ מראשי לים
ואני מפליגה בו בכל העולם,
לאיים רחוקים, לארץ זרה,
נוסעת הלוך ובחזרה,
ורואה ערים והרבה אנשים,
פרסים והודים וכושים,
ואיש לא יבין, ואיש לא יידע,
כי נוסעת בים ילדה לבדה.

5. ואם יהיה לי בים עצוב,
אומר לו: "כובע, הביתה שוב!"
ואבוא לביתי. ומכל המדינות
לכל חבריי אביא מתנות.
ומסביבי יישבו חברים
ואני אספר להם סיפורים,
ואיש לא יעז להגיד לי עכשיו:
"שוב היא בודה סיפורי כזב!"
כל הימים, כל הימים...

חושבים יחד

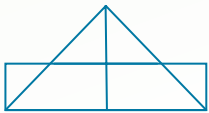

- ★ נשאל: על מה חולמת הילדה בשיר? הביאו דוגמה.
- ★ נשאל: האם גם אתם חולמים לפעמים?
- ★ נסביר שגם אנו ניצור כובע קסמים ובינתיים יחשוב כל תלמיד על חלום שהוא רוצה להגשים.
- ★ נחלק לכל תלמיד דף חלק וניצור ביחד שלב אחר שלב כובע לפי ההוראות הבאות:

1. מקפלים את הדף לחצי מהאורך (צורת מלבן).

2. לוקחים את הצד הסגור ומקפלים את שתי הפינות כלפי האמצע. נוצרה צורה כזו:

3. הצד התחתון הוא הפתוח, כלומר יש שני מלבנים. מרימים אותם כלפי מעלה – כל מלבן לצד שלו. נוצרה צורה כזו:

4. ניתן לגמור בשלב זה ולפתוח את הכובע. למתקדמים – ניתן לקחת את הקצוות הבולטים ולקפל אותם למשולש כדי שלא יבלטו.

גוף השיעור: חלום של עם

- ★ נאמר לתלמידים: יש לנו משאלות פרטיות ויש לנו משאלות כלליות.
- ★ נשאל: האם החלומות של הילדה בשיר היו חלומות פרטיים או כלליים? (ניתן להסביר: חלום פרטי זה חלום שנוגע אליו בלבד ורק אני וסביבתי הקרובה נהנה אם הוא יתגשם. חלום כללי הוא חלום שנוגע למעגל רחב יותר, למשל: לכל העם או לכל העולם. ההשפעה שלו היא גדולה יותר).
- ★ נערוך טבלה על הלוח ונבקש מהתלמידים לתת דוגמאות לחלומות פרטיים ולחלומות כלליים. נשבץ כל חלום בעמודה המתאימה לו – בשיתוף עם התלמידים.

דוגמה:

חלומות פרטיים	חלומות כלליים
שהיו לי אח/אחות קטנים	שהיה שלום בארץ
שאצליח בלימודים	שיבואו הרבה יהודים למדינת ישראל

- ★ נאמר לתלמידים: יש חלום אחד מאוד כללי ומאוד חשוב... מהו?
- ★ ניתן רמז: החלום קשור לתקופה בה אנו נמצאים – ימי "בין המצרים" (בין י"ז בתמוז ל – ט' באב).
- ★ נאמר: החלום שלנו הוא שייבנה בית המקדש! זה גם חלום כללי כי הוא נוגע לכל העולם אבל זה גם חלום פרטי כי ברגע שהעולם יהיה טוב יותר – גם לכל אחד ואחד מאיתנו יהיה טוב יותר. המציאות תהיה מתוקנת יותר.

✧ נבקש מכל תלמיד לכתוב מצד אחד של הכובע חלומות פרטיים, ומהצד השני – חלומות כלליים. ניתן להיעזר בחלומות המופיעים על הלוח וניתן לחשוב על חלומות אחרים.

סיכום: ייבנה המקדש

- ✧ נאמר לתלמידים: בית המקדש ייבנה בזכות שנרבה באהבת חינוך ובמעשים טובים.
- ✧ נחלק לכל תלמיד פתק מנספח 1. על הפתק כתוב:
"אני מקדם את עצמי ואת העולם
לקראת בית מקדש, זה טוב לכולם".
- ✧ נבקש מכל תלמיד לחשוב על קבלה טובה שהוא מקבל על עצמו כדי לקדם את עצמו ואת העולם לקראת הגשמת החלום של בית המקדש.
- ✧ ניתן זמן לכתיבה ונאפשר למי שרוצה לשתף במה שכתב.
- ✧ נשיר יחד שיר שקשור לבניין המקדש ("ולירושלים עירך" / "ירושלים אורו של עולם" / "ייבנה המקדש" / "רחם וכו').

נספח 1 – פתק

"אני מקדם את עצמי ואת העולם
לקראת בית מקדש. זה טוב לכולם".

הפעלה 15 – סבים וסבתות

כישורי חיים – החופש לגדול

”זכר ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך”

העיסוק במשפחה מתקשר גם למשפחה המורחבת, וזו הזדמנות לחוות חוויה משותפת עם הסבים והסבתות. במפגש זה ניתנת הזדמנות ללמוד מניסיון החיים של הסבים והסבתות.

מה אני מקיים “והודעתם לבניך ולבני בניך”²? לומר לך, שכל המלמד את בנו תורה, מעלה עליו הכתוב, כאילו למדו לו ולבנו ולבן בנו עד סוף כל הדורות! ... אמר ר' יהושע בן לוי: כל המלמד את בן בנו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלה מהר סיני, שנאמר: “והודעתם לבניך ולבני בניך”, וסמך ליה: “יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב”³.

מכיוון שכל אחד מלמד את בנו, הרי ע”י אבי אביהם עד סוף כל הדורות הם יודעים בתורה, כי ממנו בא הלימוד לכולם וכאילו הוא היה מלמד בעצמו כולם:⁴

תניא כל מי שהוא שומע פרשה מבן בנו כאילו הוא שומעה מהר סיני, דכתיב “והודעתם לבניך ולבני בניך” וסמך ליה “יום אשר עמדת לפני ה' אלוהיך בחורב” – כיום אשר עמדת לפני ה' אלוהיך בחורב.⁵

הקשר למשפחה ולדורותיה מחבר את התלמיד לשורשי משפחתו, למסורת שלה ולתורה שקיבל משה בסיני, ומחזק את הזהות המשפחתית שלו.

מטרות:

- ✪ התלמידים ילמדו את הערך הרב והרווח הנקי שיש בקשר הבין-דורי.
- ✪ התלמידים יבינו כי התורה נמסרה מדור לדור וגם להם תפקיד חשוב בהעברת המסורת הלאה.

מהלך

1. לימוד משותף של סבא/סבתא עם הנכד.

נושא הלימוד: מצורף דף שהוכן על-ידי הרב פאלק, רב בית-הספר 'עשה חיל', אפרתה.

2. נכד וסבא/סבתא ישלימו את ההיגדים הבאים:

- 1 דברים לב: ז
- 2 דברים ד: ט
- 3 קידושין ל: א
- 4 מהרש"א, חידושי אגדות
- 5 ירושלמי, קידושין פא: הז

- א. אני דומה לסבא/סבתא ב...
- ב. סבא וסבתא שלי הם...
- ג. אני אוהב לעשות עם סבא..... עם סבתא....
- ד. למדתי מסבא/סבתא שלי...
- ה. אצל סבתא אני אוהב לאכול....
- ו. סבא וסבתא שלי חושבים שאני....
- ז. כשאני נוסע לסבא ולסבתא אני...

יצירה משותפת (ניתן להיעזר במורה לאומנות)

- ✪ מסגרת לתמונה (מבקשים מראש תמונה)
- ✪ פרח לב השמיים
- ✪ ברכת הבנים
- ✪ קריאת שמע על המיטה

אפשרות:

הצגה של סבא ונכד מתוך מצבים שייבחרו.
דוגמאות למצבים:

1. סבא וסבתא מגיעים לביקור קצר אחר הצהריים.
2. סיפור שסבא מספר לנכד על ילדותו (בכיתה א').
3. הנכד משתף את הסבא בדילמה ומבקש ממנו עצה.

למורה: יש לאפשר לתלמידים שאין להם סבא/סבתא, או שהם אינם יכולים להגיע, להביא את אחד ההורים או אח גדול. אם אין אפשרות כזו, יכול המורה לקשר בין תלמיד 'בודד' לתלמיד אחר וסבו (אם הקשר מתאים), או לצרף אותו לבוגר אחר (המורה, בת שירות וכד').

כדאי שהמורה ישוחח מראש עם תלמידים שאין להם סבא ויודיע להם על הפתרונות הנ"ל, כדי לא לגרום להם עוגמת נפש.

מסיני לנכדים

לימוד ילדים עם סבים וסבתות

ממי רצוי שנלמד? כדאי ללמוד ממי שאנחנו אוהבים... ממי שאוהב אותנו... וממי שלמד הרבה ורכש ניסיון חיים רב! מי ממשפחתנו חי שנים רבות ביותר, וצבר את ניסיון החיים הרב ביותר? הקיפו בעיגול.

סבא וסבתא הורי אחותי אחי אחותי אחי
הקטן הקטנה הגדול הגדולה

יש לכתוב הוריי כתוב בתורה: "שאל אביך וגדך, זמניך ויאמרו לך" (דברים ל"ב, ז).
מיהם ה"זקנים" במשפחה שלך?
הקיפו בעיגול.

סבא וסבתא הורי אחותי אחי אחותי אחי
הקטן הקטנה הגדול הגדולה

שאלו את סבא וסבתא אם יש להם עצות בשבילכם. רשמו את העצות בתוך ה"לב" שלכם.

בנוגע לבריאות: _____ _____	בנוגע לעזרה לזולת: _____ _____	בנוגע לחברים: _____ _____
עצות נוספות: _____ _____	בנוגע ללימוד תורה: _____ _____	

נסו לחשוב יחד על סיבות לחשיבות הלימוד מסבא ומסבתא:

כתוב בתורה: "וְהוֹדַעְתֶּם לְבְנֵיךָ, וְלִבְנֵי בְנֵיךָ" (דברים ד', ט).

כיצד אנו קוראים ל"בן בנו" של מישהו? _____

כיצד הוא קורא לאבי אביו שלימדו? _____

חכמינו אומרים (קידושין דף ל" ע"א):

"כל המלמד את בן בנו תורה... כאילו קיבלה מהר סיני" (כאילו הנכד קיבל את התורה מסיני)

נסו לחשוב יחד על סיבות לחשיבות הלימוד מסבא ומסבתא:

מסיני לנכדים

סבא וסבתא מוסרים את התורה לנכדים.

הרכיבו את היצירה, צבעו אותה והסבירו את משמעותה.

דף גזירה

חופשה

נעימה